

De vraag van 1 miljoen

als die klimaatcrisis zo ernstig is, waarom doen we dan zo weinig?

Is er (1) een klimaatcrisis en (2) is ze ernstig ? Tweemaal ja.

Moet men dit blindelings aannemen? Nee, natuurlijk niet.

Beweringen (1) en (2) kunnen gemakkelijk en overtuigend onderbouwd worden met (heel veel) wetenschappelijke literatuur.

“Intussen heeft een internationaal onderzoek (Piers, Foster et al.¹) iets zeer alarmerends aangetoond: de opwarming versnelt. Ze is niet lineair; de curve is opwaarts gebogen. Alles gebeurt zelfs sneller dan verwacht. Dit betekent ook dat gletsjers sneller smelten, de zeespiegel sneller stijgt, extreme weersrampen toenemen, frequenter en ernstiger worden, en water steeds schaarser wordt. Er is al veel te veel overtollige energie in de atmosfeer, en dat wordt steeds erger.”

We spreken over zware negatieve gevolgen op gebied van leefbaarheid, extinctie, voedsel, economie, landverlies en migratie. We spreken over het verdwijnen van de ijskappen, de regenwouden, en een groot deel van de wilde diersoorten die we vandaag kennen.^{2 3}

¹ Piers M. Forster et al. , Indicators of Global Climate Change 2024: annual update of key indicators of the state of the climate system and human influence , Earth System Science Data , 19 Jun 2025 , Copernicus GmbH., Göttingen
<https://essd.copernicus.org/articles/17/2641/2025/>

² Europese Commissie, Gevolgen van de klimaatverandering, Directoraat-generaal Klimaat, website (inzage 28/9/2024) - https://climate.ec.europa.eu/climate-change/consequences-climate-change_nl

³ Yule, Jeffrey V., Extinctions and climate change, EBSCO, 2024 , <https://www.ebsco.com/research-starters/environmental-sciences/extinctions-and-climate-change> , Ph.D., Ecology and Evolution; Ph.D., Professor (Full) at Utah Tech University
Thomas CD, Williamson M. Extinction and climate change. Nature. 2012 Feb 22;482(7386):E4-5; author reply E5-6. doi: 10.1038/nature10858. PMID: 22358847.
<https://www.google.com/search?client=safari&rls=en&q=will+climate+change+cause+extinction&ie=UTF-8&oe=UTF-8>

De wetenschappelijke consensus is dat opwarming, indien niet onder controle gebracht, onder andere steeds ernstigere droogtes en stormen zal blijven veroorzaken, mogelijk de zeestromingen en wereldwijde weerpatronen zal veranderen, de voedselproductie zal ontwrichten, een biodiversiteitscrisis zal doen escaleren en vele van 's werelds grootste steden onder het zeeniveau komen naarmate de zeespiegel stijgt (Sina Löschke et al.⁴)

Laat ons echter voor het ogenblik aannemen (het komt later in deze tekst uitgebreid aan bod) dat beweringen (1) en (2) waar zijn, en ons richten op de vraag : **“waarom doen we zo weinig”**?

INHOUD

wat is weinig?	5
maar er is ook de realiteit.	7
wie zijn 'we'	11
en waarom toch ?	14
desinformatie	20
is de klimaatcrisis wel ernstig?	23
hoe ernstig de klimaatcrisis ook is, wat kunnen WÍJ er aan doen ...	34
en ook: KÚNNEN we werkelijk zonder fossiele energie?	37
Is economische groei (BNP) belangrijker dan klimaatveiligheid ?	42
tot slot dan ...	44

⁴ Sina Löschke, Katja Mintenbeck and Elvira Poloczanska, et al. Working Group II team of the Sixth IPCC Assessment Cycle , HOW CLIMATE CHANGE IS IMPACTING LIFE ON EARTHSUMMARY FOR ALL, august 2023, https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg2/downloads/outreach/IPCC_AR6_WGII_SummaryForAll_Impacts.pdf

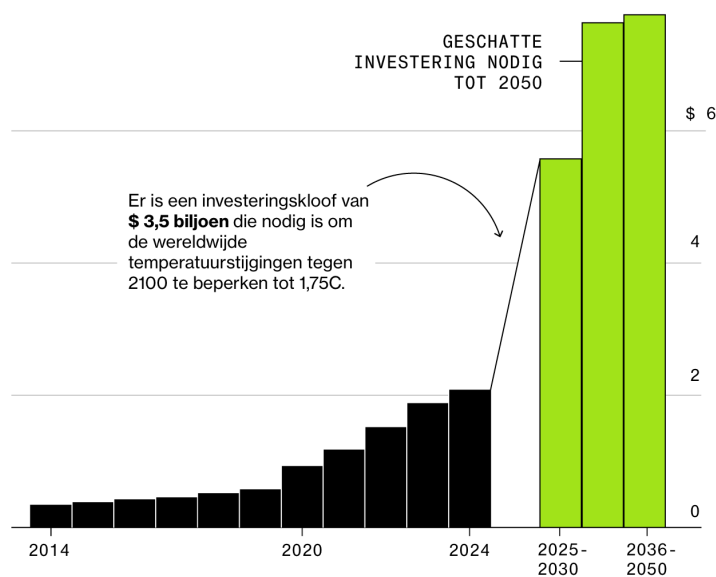
wat is weinig?

Het verschilt. Er zijn landen die quasi **niets** doen en in tegendeel het probleem enorm verergeren: de Verenigde Staten, Rusland, Saudi Arabië, etc.

In Europa heeft men het plan opgevat het probleem van de opwarming grondig aan te pakken. De *EU-klimaatwet* bevat wettelijk bindende doelstellingen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen: tegen 2030 moet deze met 55% zijn gedaald ten opzichte van het niveau van 1990 en tegen 2050 moet de EU een netto nul-uitstoot bereiken⁵ ⁶ (*Green Deal* en *Fit for 55*). In een publicatie van het Europees Parlement wordt geschat dat in 2023 de EU-uitstoot 37% lager was dan in 1990⁷.

Investerings in energietransitie zijn gestegen, maar niet ver genoeg

Wereldwijde investeringen in energietransitie en verwachte investeringsbehoeften

Bron: BloombergNEF

Opmerking: Geprojecteerde investeringen worden op jaarbasis berekend. Investerings sinds 2020 omvatten extra categorieën.

Bron⁸

⁵ https://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/2023/3/story/20230316STO77629/20230316STO77629_nl.pdf

⁶ Regulation (EU) 2021/1119 of the European Parliament and of the Council of 30 June 2021 establishing the framework for achieving climate neutrality and amending Regulations (EC) No 401/2009 and (EU) 2018/1999 ('European Climate Law')

⁷ 30 januari 2025 Nieuwsitem - EU-actie tegen klimaatverandering, Europees Parlement 20180703STO07129
<https://www.europarl.europa.eu/topics/nl/article/20180703STO07129/eu-actie-tegen-klimaatverandering>

⁸ Laura Millan, Rachael Dottle, There's a \$10 Trillion Antidote to Trump's Climate Backlash BLOOMBERG, November 4, 2025 - https://www.bloomberg.com/graphics/2025-climate-tech-investments-data-emissions-energy-capacity/?cmpid=BBD110825_GREENDAILY&utm_medium=email&utm_source=newsletter&utm_term=251108&utm_campaign=greendaily

Voordien was er het verdrag van Parijs ('Klimaatovereenkomst van Parijs', 2015) waarbij quasi alle landen in de wereld (195) zich 'verbonden' **inspanningen** te leveren om de globale stijging tot 1,5 °C te beperken⁹.

Er zijn internationale verdragen, veel wetten en maatregelen. Er zijn een veelvoud aan verklaringen.

Bijvoorbeeld Oostenrijk heeft beloofd om tegen 2040 koolstofneutraliteit te bereiken, een decennium voor op de doelstelling van de Europese Unie.¹⁰

Bijvoorbeeld verklaarde dhr. Jambon in het Vlaams Parlement (2021): "afgelopen vrijdag hebben we binnen de Vlaamse Regering een ambitieus en realistisch akkoord bereikt over een pakket van maar liefst veertig bijkomende klimaatmaatregelen". [...] "Geen benzine of diesel meer vanaf 2029 bij nieuwe wagens".¹¹

In een gemeenschappelijke tekst verklaren China en EU (2025):

"it is crucial that all countries, notably the major economies maintain policy continuity and stability and step up efforts to address climate change. [...] [We] emphasize that the United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) and the Paris Agreement are the cornerstone of international climate cooperation [...] Recognize that the China-EU green partnership is an important part of the China-EU partnership, **that green is the defining color of China-EU cooperation, and that the two sides have a solid foundation and broad space for cooperation in the field of green transition**".¹²

Enigszins geruststellend, in zekere zin.

⁹ The "Paris Agreement" is a legally binding international treaty on climate change. It was adopted by 195 Parties at the UN Climate Change Conference (COP21) in Paris, France, on 12 December 2015. It entered into force on 4 November 2016. <https://www.consilium.europa.eu/nl/policies/paris-agreement-climate/>

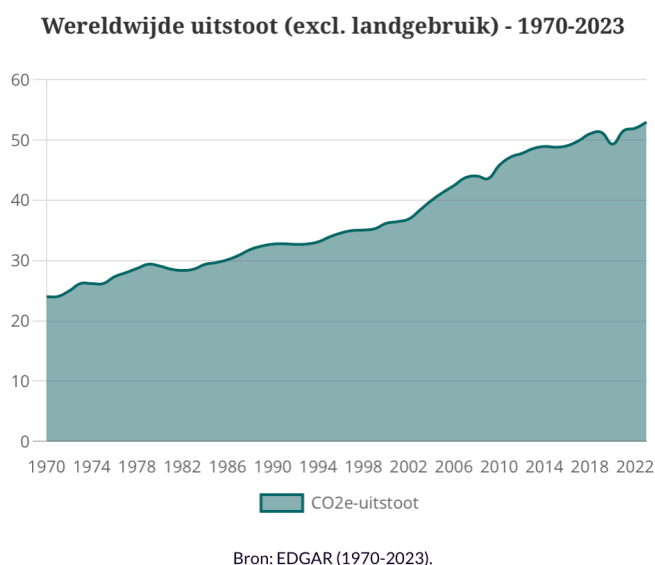
¹⁰ EUROPEAN PARLEMENT - Roadmap to EU climate neutrality – Scrutiny of Member States - Austria's climate action strategy (Briefing) EPRS | European Parliamentary Research Service - Author: Liselotte Jensen with Johanna Roniger; Graphics: Ville Seppälä Climate Action Research and Tracking Service, Members' Research Service - PE 767.170 – December 2024 - [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/767170/EPRS_BRI\(2024\)767170_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/767170/EPRS_BRI(2024)767170_EN.pdf)

¹¹ Vlaams Parlement, Verslag plenaire vergadering woensdag 10 november 2021, 14 uur <https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementair-werk/plenaire-vergaderingen/1568432/verslag/1573065>

¹² European Council - 24 July 2025 - Joint EU-China press statement on climate - <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/07/24/joint-eu-china-press-statement-on-climate/>

maar er is ook de realiteit.

Uit een rapport dat op 19 juni 2025 werd gepubliceerd¹³, bleek dat de wereld nog maar 143 miljard ton kooldioxide (CO₂) over heeft om uit te stoten voordat we de 1,5 °C- doelstelling zullen overschrijden die is vastgesteld in de Overeenkomst van Parijs.

Maar we stoten nu gemiddeld ongeveer 46 miljard ton CO₂ per jaar uit, volgens de Wereld Meteorologische Organisatie.¹⁴ U kan ook rekenen.

De waarheid is dat er sedert het verdrag van Parijs in 2015 de jaarlijkse CO₂ uitstoot alleen maar gestegen is.^{15 16}

¹³ Forster, P. M., Smith, C., Walsh, T., Lamb, W. F., Lamboll, R., Cassou, C., Hauser, M., Hausfather, Z., Lee, J.-Y., Palmer, M. D., von Schuckmann, K., Slangen, A. B. A., Szopa, S., Trewin, B., Yun, J., Gillett, N. P., Jenkins, S., Matthews, H. D., Raghavan, K., Ribes, A., Rogelj, J., Rosen, D., Zhang, X., Allen, M., Aleluia Reis, L., Andrew, R. M., Betts, R. A., Borger, A., Broersma, J. A., Burgess, S. N., Cheng, L., Friedlingstein, P., Domingues, C. M., Gambarini, M., Gasser, T., Gütschow, J., Ishii, M., Kadow, C., Kennedy, J., Killick, R. E., Krummel, P. B., Liné, A., Monselesan, D. P., Morice, C., Mühle, J., Naik, V., Peters, G. P., Pirani, A., Pongratz, J., Minx, J. C., Rigby, M., Rohde, R., Savita, A., Seneviratne, S. I., Thorne, P., Wells, C., Western, L. M., van der Werf, G. R., Wijffels, S. E., Masson-Delmotte, V., and Zhai, P.: Indicators of Global Climate Change 2024: annual update of key indicators of the state of the climate system and human influence, Earth Syst. Sci. Data, 17, 2641–2680, <https://doi.org/10.5194/essd-17-2641-2025>, 2025.

¹⁴ space.com

¹⁵ WMO GREENHOUSE GAS BULLETIN - The State of Greenhouse Gases in the Atmosphere - No. 21 | 16 October 2025 , https://wmo.int/sites/default/files/2025-10/GHG-21_en.pdf

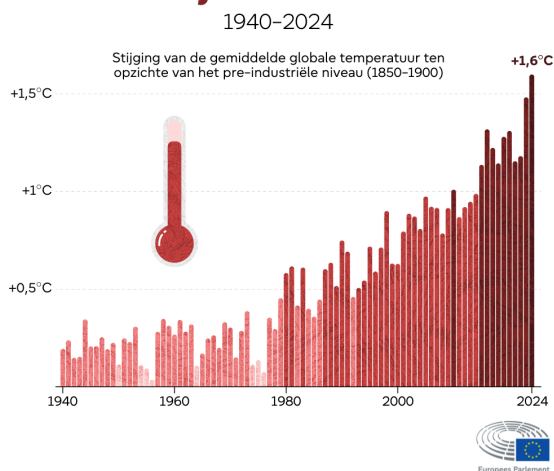
¹⁶ United Nations Environment Programme (2025). Emissions Gap Report 2025: Off Target - Continued Collective inaction puts Global Temperature Goal at Risk. <https://wedocs.unep.org/20.500.11822/48854>.

Er verdween vorig jaar (2024) wereldwijd 30 miljoen hectare bos – ofwel tien keer de oppervlakte van België. Bosbranden zijn nu verantwoordelijk voor 50 % van de deforestatie (vroeger 20%).

Branden in tropische bossen worden meestal door de mens veroorzaakt. Ze worden vaak aangestoken op landbouwgrond of om nieuwe gebieden geschikt te maken voor landbouw, en breiden zich dan op niet te stoppen wijze uit.¹⁷

2024 was het warmste jaar ooit. Rond de Middellandse Zee, onze favoriete vakantiebestemming, wordt het onaangenaam heet. In niet zo lange tijd zal op Ibiza het aantal dagen boven 30°C de halve zomer bedragen (45d). De mensen in Ramatuelle vertelden me dat ze deze zomer (2025) nooit gekende temperaturen hadden: een reeks dagen + 40°C. Wauw.

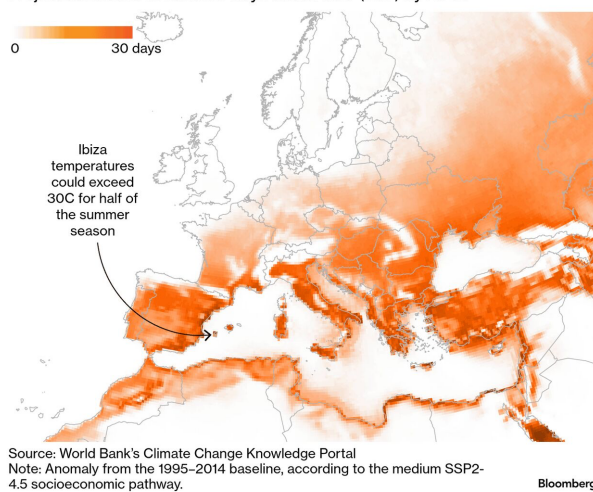
2024 was het warmste jaar ooit

Bron: ERA5 (1940-2024) - Krediet CSS/ECMWF

The Mediterranean is Forecast to Experience More Extreme Heat

Projected number of summer days above 30C (86F) by 2040

Bron : EU¹⁸

Bron : BLOOMBERG¹⁹

¹⁷ Greenpeace België

¹⁸ https://www.europarl.europa.eu/resources/library/images/20250128PHT26510/20250128PHT26510_original.png

¹⁹ BLOOMBERG 23 augustus 2025 - "How longer summers are changing tourism"

Groene energie is de oplossing, ze voegt quasi geen CO₂ toe. Het is weliswaar zo dat door de marktwerking groene energie sneller groeit dan alle andere energievormen, want energie van zon en wind is goedkoper.²⁰

*"The so-called 'miracle' Bill Gates speaks of exists – it's called the sun, and wind, and geothermal, and energy storage technology. Real world solutions exist now and are easily scalable with the right investments and priorities. The obstacles aren't technological. They're political."*²¹

Prof. Dr. Michael E. Mann

De 'Levelized Cost of Energy+' (LCOE+) van Lazard is een veelgeciteerde, jaarlijkse analyse die inzicht biedt in de kosten-concurrentiekracht van verschillende technologieën voor energieopwekking. Uit het rapport uit 2025 blijkt dat hernieuwbare energiebronnen - ondanks tegenwind en macro-economische uitdagingen - de meest kosteneffectieve vorm van nieuwe energieopwekking op een niet-gesubsidieerde basis blijft.²² De goedkoopste energie voor industrie en consument komt van zon en wind.

*"If you go back 10 or 15 years, then the world is installing one gigawatt of solar capacity a year, and then it became a gigawatt of solar capacity a month. Then it became a gigawatt of solar capacity every single day. At the moment, it's now two gigawatts of solar capacity every day. And by the end of this decade, it's probably going to be around or at least four gigawatts of capacity every day."*²³

²⁰ United Nations. Seizing the moment of opportunity: Supercharging the new energy era of renewables, efficiency, and electrification. New York. (2025).

IRENA (2025), Renewable power generation costs in 2024, International Renewable Energy Agency, Abu Dhabi.

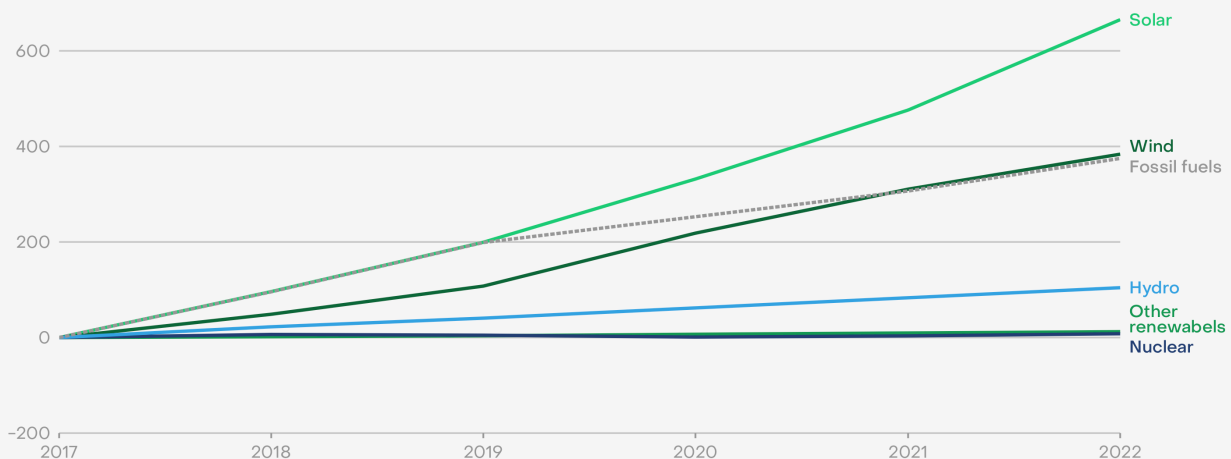
²¹ Bulletin of the Atomic Scientists, Prof. Dr. Michael E. Mann, Michael Mann to Bill Gates: You can't reboot the planet if you crash it, October 31, 2025 - <https://thebulletin.org/2025/10/you-cant-reboot-the-planet-if-you-crash-it/>

²² Lazard's Levelized Cost of Energy+ (LCOE+) June 2025, New York - London
<https://www.lazard.com/media/uoynhon4/lazards-lcoeplus-june-2025.pdf>

²³ <https://www.dw.com/en/part-2-can-we-afford-a-transition-to-clean-energy/audio-72356832>

Global wind and solar capacity additions have outpaced all other clean technologies

Cumulative net capacity additions since 2017 (GW)

Source: IRENA

EMBER

74 procent van de groei van de wereldwijd opgewekte *elektriciteit* kwam uit wind, zon en andere groene bronnen (Verenigde Naties)²⁴. Ergo slechts 26% (van de groei) uit thermische (gas/olie/steenkool) of nucleaire centrales.

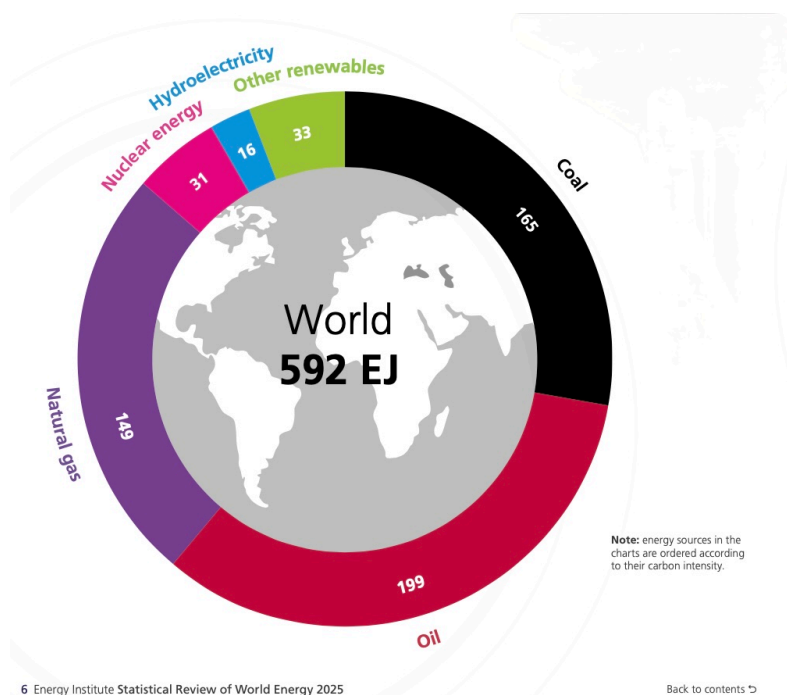
En toch pompen de Verenigde Staten in juni 2025 een recordhoeveelheid olie op. (Reuters 29/8/2025). Het wereldwijde olieverbruik in 2024 was 1,3% boven het niveau van 2019 (IEA) ²⁵ De olie- en gasmaatschappijen investeren verder alsof er niets aan de hand is. Ze investeerden ca 600 miljard USD IN 2024 (300 mld in 2020). ²⁶

²⁴ Renewable Energy News

²⁵ Global Energy Review 2025

²⁶ <https://www.iea.org/reports/world-energy-investment-2024/overview-and-key-findings>

Ondanks dit alles ... blijft 86,7 % van de wereld energie afkomstig van fossiel (2024).

Het ENERGY INSTITUTE zegt dat van de totaal in de wereld gebruikte energie (592 EJ²⁷), in het jaar 2024, slechts 8,3 % afkomstig was van hernieuwbare bronnen.²⁸

Bron: Energy Institute Statistical Review of World Energy 2025²⁹

Al deze gegevens in acht nemend is het uitgesloten dat we de globale temperatuurstijging kunnen tegenhouden. Het is uitgesloten dat ze binnen 'veilige' grenzen blijft. Dit is ons geschenk aan toekomstige generaties.

wie zijn 'we'

Waarom doen **we** zo weinig, wie zijn 'we'? Het is evident dat het parlementen, regeringen (overheden) en bedrijven zijn die werkelijk iets aan de opwarming van de aarde kunnen doen. De gewone burger, de consument, heeft weinig keuze: hij beslist niet over het feit dat meer dan 80% van onze

²⁷ EXAJOULE : een eenheid voor energie van 10 tot de 18de (10¹⁸) joule

²⁸ Energy Institute Statistical Review of World Energy 2025.

²⁹ <https://www.energyinst.org/statistical-review>

energievoorziening fossiel is.³⁰ De beslissingen die binnen zijn bereik liggen (keuze van producten en diensten) hebben te weinig invloed op dit gegeven. Als men al beweert dat het de werking van de vrije markt is ('de onzichtbare hand'), ergo de consument onrechtstreeks verantwoordelijk is voor de situatie - door zijn aankoopgedrag - dan kan men slechts antwoorden: ook dan opnieuw is het de taak van de overheid corrigerend in te grijpen in functie van het algemeen belang.³¹ Maar nog eens, op zich beslist de particulier niet over de energievoorziening (fossiel), die hier aan de basis ligt van het probleem. (De verbranding van fossiel (gas, olie en steenkool) betekenen 75% van de broeikasgassen.³²)

I think it's wrong to say that as individuals we can fix this, and if we all just do our little part, it'll be solved, because that's obviously not true.

British data scientist Hannah Ritchie (University of Oxford - Our World in Data)³³

Verandering kan slechts komen door wetgeving en verdragen. Of door bedrijven (die winst maken met duurzaamheid).

De burger zou wel heel wat kunnen veranderen in het stemhokje, in de landen waar nog geen dictatuur geïnstalleerd is³⁴. Waarom dan kiezen de Amerikaanse en Europese burgers voor parlementsleden en presidenten die zogezegde economische groei boven klimaatveiligheid stellen, die een beleid voorstellen dat geen rekening houdt met opwarming of milieu?

³⁰ Energy Institute Statistical Review of World Energy 74 th edition , 2025. London , pag. 6

³¹ Zie ook: Kris van Hamme, DE ONZICHTBARE HAND - Hoe prijsbeesten Europa en het klimaat zouden redden , dagbad DE TIJD, 25 okt. 2025

³² UNITED NATIONS, https://www.un.org/en/climatechange/causes-and-effects-climate-change?utm_source=chatgpt.com 1 March 2022

³³ Yale E360

³⁴ Only 45% of the world's population lives in a democracy, 39% under authoritarian rule, and 15% in "hybrid regimes" that combine electoral democracy with authoritarian tendencies. THE ECONOMIST DEMOCRACY INDEX - <https://www.eiu.com/n/campaigns/democracy-index-2024/> - Western Europe has the highest index score of any region, at 8.38, and was the only one to improve its overall score in 2024. The United Kingdom improved its score, moving up the rankings from 18th in 2023 to 17th. The US score remained unchanged in 2024 and the US continues to be classified as a "flawed democracy," ranked 28th. The Nordic countries (Norway, Iceland, Sweden, Finland and Denmark) continue to dominate the Democracy Index rankings, taking five of the top seven spots, with New Zealand claiming second place and Switzerland moving up to fifth. - <https://www.eiu.com/n/democracy-index-2024/>

Mijn indruk is het dat de kiezers van oordeel zijn dat de klimaatontwrichting niet ernstig genoeg is of zelfs dat ze het feitelijk gegeven, de klimaatontwrichting, 'niet geloven', de feiten ontkennen. Tegenstanders van duurzaamheid zijn vaak slecht geïnformeerd.

Het gegeven (kiesgedrag) is onderzocht natuurlijk. Algemeen is het zo dat de kiezer die - terecht of onterecht - meent dat kiezen voor klimaat en milieu inhoudt dat het leven voor hem duurder kan worden, tégen klimaat en milieupartijen kiest.³⁵ Populistische partijen gebruiken verhalen over sociale onrechtvaardigheid om klimaatbeleid af te schilderen als door de elite gedreven en antisociaal. Het verhaal dat klimaatbeleid de economie belast, is vooral effectief onder rechtse kiezers.³⁶

Het is goed gedocumenteerd dat de individuele materiële welvaart op termijn net zal achteruitgaan bij stijgende temperaturen of "business as usual". Dit omvat hogere kosten voor levensonderhoud, verlies van inkomen, schade door extreem weer, verlies van productiviteit in de landbouw en visserij, en toenemende armoede (zie infra).

Bv. de financiële verliezen als gevolg van extreme weersomstandigheden en klimaatverschijnselen liepen in de 27 lidstaten in de afgelopen 40 jaar op tot meer dan € 487 miljard (European Environment Agency EEA)³⁷

...

In haar nieuwsbrief schrijft de redactie van het Nederlandse 'DUURZAAMNIEUWS' (2025): "Duurzaamheid en klimaat in de verkiezingen van 2025, van groen tot zwart. Wat staat er over duurzaamheid en klimaat in de verkiezingsprogramma's van de belangrijkste partijen die meedoen aan de

³⁵ Bosetti, V., Colantone, I., De Vries, C.E. *et al.* Green backlash and right-wing populism. *Nat. Clim. Chang.* **15**, 822–828 (2025). <https://doi.org/10.1038/s41558-025-02384-0>

³⁶ Matilda Gettins und Lorenz Meister, Narrative zur Verteilungswirkung von Klimapolitik können Populismus stärken, DIW Wochenbericht 38+39, 24 september 2025, DIW Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung e. V. Berlin

³⁷ <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/economic-losses-and-fatalities-from-weather-and-climate-related-events-in-europe>

Tweede Kamerverkiezingen van 2025? Dat verschilt nogal tussen partijen, de uitgangspunten variëren van groen tot zwart en van basisprincipe tot oorlogsverklaring. *Het venijn zit rond het midden*, waar achter het ja, maar en nee, mits groene terminologie in werkelijkheid business as usual verhuult.”³⁸

Onafhankelijk onderzoek in 2024 toont aan dat het grootste deel van de Europese bevolking (84%) duurzame oplossingen wil. Zoals ook meer dan 2/3 van de Amerikaanse en Canadese bevolking, de Australische ...³⁹

en waarom toch ?

Dus is de vraag: waarom doen overheden en bedrijven dan zo weinig? Of quasi niets zoals in de Verenigde Staten in 2025? ... That's the conundrum, isn't it?

Feiten tonen aan dat het heel erg de verkeerde kant opgaat met klimaat en milieu. De aan de gang zijnde ontwrichting van het klimaat is het gevolg van menselijk handelen. Niet van cycli, niet van natuurlijke oorzaken. “Burning is the problem. Electrification is the solution,” Het is ondenkbaar dat beleidsmensen dit niet weten.

In een studie van de Amerikaanse universiteit STANFORD wordt voor 149 landen onderzocht of ze 100% van hun gebruikelijke energie voor alle sectoren kunnen omzetten naar elektriciteit en warmte uit 100% wind-water-zon (WWS) bronnen om deze problemen op te lossen (2025).⁴⁰

Het antwoord is - kort gezegd : ja.

³⁸ email DUURZAAMNIEUWS 8/9/2025 “Duurzaamheid en klimaat in de verkiezingen van 2025, van groen tot zwart”

³⁹ European Commission, Attitudes of Europeans towards the environment, May 2024, <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3173>

Jess Davis , Dangerous anti-renewables rhetoric, bullying and intimidation creates growing chasm in rural communities, ABC News, 30/10/2025

David Schechter, et al. , The majority of Americans support climate reforms. Why won't Congress deliver?, CBS News USA, Published September 23, 2024

⁴⁰ Mark Z. Jacobson, Danning Fu, Daniel J. Sambor, and Andreas Mühlbauer, Environmental Science & Technology 2025 59 (6), 3034-3045, DOI: 10.1021/acs.est.4c10686 - <https://web.stanford.edu/group/efmh/jacobson/Articles/I/149Country/149-Countries.pdf>

Natuurlijk zullen de leiders van grote fossiele-brandstofbedrijven en oliestaten terughoudend zijn om de dingen op te geven die hen rijk maken en aan de macht houden.

En ook zijn aan de transitie naar een klimaatvriendelijke economie kosten verbonden - wie zal dit tegenspreken, maar de kosten zijn slechts een fractie van de kosten die er zullen zijn als we niets doen. Lees het artikel in THE ECONOMIST: "The energy transition will be much cheaper than you think - most analysts overestimate energy demand and underestimate technological advances" ⁴¹

"A fast transition to clean energy is cheaper than slow or no transition, the idea that going green will be expensive is 'just wrong'; achieving a net zero carbon energy system by around 2050 is possible and profitable" in peer-reviewed study by Oxford University researchers, published in the journal Joule (Way et al.)."⁴²

"De prognoses van een economische vertraging tegen het jaar 2100 zijn extreem slecht en overschrijden de kosten van het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen om het klimaat te stabiliseren aanzienlijk, vele malen." (Prof. Dr. Frances Moore, University of California, August 2025) ⁴³.

Nogmaals, het is onmogelijk dat beleids mensen dit alles niet weten.

...

Uiteindelijk blijkt dé belangrijkste reden het volgende te zijn: er wordt zo weinig gedaan aan de ernstige klimaatcrisis vanwege bestaande economische belangen die zich in de politieke wereld genesteld hebben.

⁴¹ THE ECONOMIST - Carbon bargain - The energy transition will be much cheaper than you think Most analysts overestimate energy demand and underestimate technological advances. Nov 14th 2024 - <https://www.economist.com/interactive/briefing/2024/11/14/the-energy-transition-will-be-much-cheaper-than-you-think>

⁴² Way, Rupert et al., Empirically grounded technology forecasts and the energy transition, Joule, Volume 6, Issue 9, 2057 - 2082, 2022 [https://www.cell.com/joule/fulltext/S2542-4351\(22\)00410-X](https://www.cell.com/joule/fulltext/S2542-4351(22)00410-X)
<https://www.ox.ac.uk/news/2022-09-14-decarbonising-energy-system-2050-could-save-trillions-new-oxford-study>

⁴³ AFP

De regering-Trump wil de wereld verslaafd houden aan fossiele brandstoffen zoals olie en gas. President Trump zet Japan en Zuid-Korea onder druk om biljoenen dollars te investeren in een project om aardgas naar Azië te verscheppen. General Motors heeft recent⁴⁴ plannen geschrapt om elektromotoren te produceren in een fabriek nabij Buffalo, New York, en zal in plaats daarvan \$ 888 miljoen investeren in de bouw van V8-benzinemotoren aldaar.⁴⁵

...

In de Verenigde Staten is het toegelaten dat bedrijven openlijk en massaal geld geven aan politiekers, tijdens de verkiezingen (uiteeraard om ze te beïnvloeden en erna wederdiensten voor te ontvangen); de kiezer moet zelf maar uitmaken of hij dat een bezwaar vindt. ⁴⁶

Een Amerikaanse studie van onderzoeksgroep OpenSecrets toont aan dat de Republikeinen **85%** van alle financiële steun afkomstig van gas- en oliebedrijven ontvingen, tussen 2013 en nu⁴⁷ ⁴⁸. Republikeins = fossiel, no more no less. De fossiele industrie heeft in de VSA succesvol gelobbyd, zijn geld op de Republikeinen gezet en gewonnen ⁴⁹ ⁵⁰

Mr. Trump kreeg miljoenen van de fossiele bedrijven voor zijn campagne. "The fossil fuel industry spent \$219 million to elect the new U.S. government." (YALE

⁴⁴ By David Gelles et al. , There's a Race to Power the Future. China Is Pulling Away. NEW YORK TIMES June 30, 2025 - <https://www.nytimes.com/interactive/2025/06/30/climate/china-clean-energy-power.html>

⁴⁵ "The United States is blessed with an abundant supply of energy resources and the Trump administration is committed to fully utilizing them to meet the growing energy needs of the American people." Past efforts to encourage cleaner energy like solar or wind, he said, "harmed America's energy security." Ben Dietderich, a Department of Energy spokesman "Climate change is a **side effect** of building the modern world." U.S. energy secretary, Chris Wright, a former fossil gas executive

⁴⁶ De Groene Amsterdammer

⁴⁷ The Money Trail

⁴⁸ <https://www.opensecrets.org/industries/totals?cycle=2024&ind=E01>

⁴⁹ DeSmog

⁵⁰ <https://www.desmog.com/2025/07/30/climate-deniers-trump-epa-endangerment-finding/>

Climate Connections)⁵¹ Het zijn praktijken die in West-Europa als corruptie worden beschouwd.

De nieuwe (2025) milieu-topman in de Verenigde Staten, Lee Zeldin heeft campagne gevoerd voor fracking in de staat New York (in 2022 - hij verloor) en ontving daarbij heel veel geld van de fossiele industrie, o.a. van de Texaanse Fracking miljardair Tim Dunn. M.a.w. een petroleumman staat aan het hoofd van het milieuagentschap: "putting the wolf in charge of the henhouse".^{52 53}

Hij startte zijn "beleid" met de woorden: "ik zal een dolk door het hart" van de 'klimaatveranderingsreligie' steken". (sic)⁵⁴

De Amerikaanse minister van Energie, voormalig fracking-directeur Chris Wright, vergeleek de inspanningen van Democraten om de opwarming van de aarde te bestrijden met het "communisme in Sovjetstijl". "Er is geen klimaatcrisis en we zitten ook niet midden in een energietransitie" zegt hij.⁵⁵

De genoemde nieuwe topman van het EPA⁵⁶ liet in juli 2025 een rapport opstellen over klimaat:

"Instead of taking the word of thousands of IPCC scientists, the Trump administration turned to five outliers to make its case."^{57 58} "Secretaris Wright heeft zojuist onze ergste angsten bevestigd - dat deze regering van plan is het

⁵¹ Climate Power, Big Oil Spent \$450 Million To Influence Trump & The 119th Congress , Jan. 21, 2025, <https://climatepower.us/research-polling/big-oil-spent-450-million-to-influence-trump-the-119th-congress/>
KARIN KIRK , The fossil fuel industry spent \$219 million to elect the new U.S. government , YALE Climate Connections, Jan. 3, 2025, Yale School of the Environment at Yale University, <https://yaleclimateconnections.org/2025/01/the-fossil-fuel-industry-spent-219-million-to-elect-the-new-u-s-government/>
Toni Aguilar Rosenthal, Alan Zibel, Trump's Polluter Playground, 100+ Fossil Fuel Insiders & Far-Right Ideologues Prop Up Dirty Energy, Plunder Public Lands, and Thwart Wind & Solar, Oct. 2025, Public Citizen & Revolving Door Project, USA , <https://www.citizen.org/article/trumps-polluter-playground/>
Zie ook : Roeland Termote, Een 'leugenaar en een schurk', maar wel 100 procent pro-Trump, De Standaard, 20/10/2025 : "Zakenkrant Financial Times voerde recent een analyse uit. Zeker 30 individuen of bedrijven die samen meer dan 116 miljoen dollar hebben gedoneerd aan Trumps doelen, hebben gunsten ontvangen of voordelen geput uit beslissingen van het Witte Huis"

⁵² <https://www.sierraclub.org/sierra/who-lee-zeldin>

⁵³ <https://www.desmog.com/2024/11/13/trump-epa-pick-lee-zeldin-backed-by-texas-fracking-billionaire-tim-dunn/>

⁵⁴ The Money Trail

⁵⁵ The New York Times

⁵⁶ Environmental Protection Agency (Milieu Protection Agentschap). Dit is een onafhankelijk federale overheidsinstantie die zich bezighoudt met de bescherming van de volksgezondheid en het milieu.

⁵⁷ The Money Trail

⁵⁸ The US government DOE report repeats lies about sea-level rise not accelerating. But the data show acceleration: locally and globally. Reason: ice melts faster the warmer it gets. You can check this with ice cubes from your freezer. Do media ask for corrections? Prof. dr Stefan Rahmsdorf

wetenschappelijke bewijs niet alleen te begraven, maar het te vervangen door regelrechte leugens om de verslechterende klimaatcrisis te bagatelliseren en de verantwoordelijkheid voor het aanpakken ervan te ontwijken.” Dr. Rachel Cleetus, beleidsdirecteur bij de Union of Concerned Scientists ⁵⁹

...

Er bestaat vermoedelijk geen middel om er voor te zorgen dat de fossiele reserves onder de grond blijven. De fossiele voorraden in de wereld worden beheerd door energiebedrijven en overheden. Van nature zijn fossiele brandstofbedrijven zoals Shell of BP de vijanden van milieu regulering, maar men kan ook goed begrijpen waarom ze zo vechten om regulering te verhinderen: ze vechten voor hun economisch voortbestaan, hun bestaan tout court . Het is daar en op deze plaats dat het recht faalt en de wetgeving tekortschiet, daar waar - de uitspraak is van de socioloog Ulrich Beck - het legitiem voortbestaan van de ene organisatie een ramp is voor andere organisaties of gemeenschappen. ⁶⁰

Het gaat over niet weinig. Uit een recente analyse blijkt dat de olie- en gasindustrie de afgelopen 50 jaar \$ 2,8 miljard **per dag** aan pure winst heeft gegenereerd. De analyse is van Damian Carrington en werd bevestigd door diverse Engelse universiteiten.⁶¹

Ook voelen bestaande energiebedrijven zich in hun economisch bestaan bedreigd door de opkomst van een gedecentraliseerd systeem waarbij kleine hernieuwbare energiecentrales doorgaans eigendom zijn van en geëxploiteerd worden door burgers of coöperatieve energiebedrijven.

...

⁵⁹ The Guardian

⁶⁰ MUREZ W. (2019), The ABC of the Climate Future: On climate, biodiversity, renewable energy and the environmental movements, GENT, ISBN 978 90 903 1868 4

⁶¹ Damian Carrington, Revealed: oil sector's 'staggering' \$3bn-a-day profits for last 50 years, THE GUARDIAN 21 juli 2022 - <https://www.theguardian.com/environment/2022/jul/21/revealed-oil-sectors-staggering-profits-last-50-years>
Aviel Verbruggen, Energie- en klimaatbeleid ontluisterd, GARANT, Antwerpen 2023

De Trump-regering saboteert met ongeziene driestheid windparken. Een drie vierden gebouwd en volledig vergund windpark in Rhode Island werd door de Trump administratie stilgelegd 'for no reason at all'. \$ 679 miljoen aan federale financiering voor offshore windenergie in de VSA, goedgekeurd door de Biden regering, zal door Mr. Trump beëindigd of ingetrokken worden. Trumps message to Europe: "stop the windmills" ^{62 63 64}

It is hard to imagine a decision dumber than putting the short-term interests of oil and gas companies ahead of the long-term interests of our children and grandchildren. Stanford climate scientist Chris Field ⁶⁵

...

Hetzelfde hierboven beschreven patroon vinden we overal terug. Rusland is een autoritair regime⁶⁶, en Poetin heeft de oliesector naar de (oligarchie-) staat getrokken. Er is een verstrengeling van olie-, staats- en privébelangen.⁶⁷

Gezien rechtse groeperingen nu eenmaal andere rechtse groeperingen steunen, steunen ook de Europese rechtsen de 'Trump administration', en volgen ze (blindelings) dezelfde standpunten over fossiel. Gezien rechts, vanwege de migrantenproblematiek, in Europa steeds meer veld wint, geraken we

⁶² The Guardian

⁶³ Prof. Dr. Michael Mann, director of the Penn Center for Science, Sustainability and Media
<https://bsky.app/profile/michaelemann.bsky.social/post/3luswimlr622v>

⁶⁴ The New York Times

⁶⁵ ABC News

⁶⁶ Power in Russia's authoritarian political system is concentrated in the hands of President Vladimir Putin. With loyalist security forces, a subservient judiciary, a controlled media environment, and a legislature consisting of a ruling party and pliable opposition factions, the Kremlin manipulates elections and suppresses genuine dissent. <https://freedomhouse.org/country/russia>

⁶⁷ De Standaard

opgezadeld met een Amerikaans pro-fossiel standpunt, tegen onze eigen belangen in.^{68 69} "Public opinion is not known for its logic".

Tenzij we, wij burgers, anders kiezen natuurlijk.

Nota bene wordt het migrantenprobleem aangedreven door een verslechterend klimaat (cfr. infra) - ergo als men werkelijk minder migranten wil, moet men voor klimaatoplossingen kiezen.

Onderzoek toont een consistent verband aan tussen anti-establishment sentiment, laag institutioneel vertrouwen en verzet tegen klimaatbeleid. Er is een sterk verminderd vertrouwen in politieke en wetenschappelijke instellingen bij aanhangers van rechts-populistisch.⁷⁰

...

desinformatie

Als leugens geloofd worden, zijn ze voor degene die ze gelooft de waarheid

Er is een grote stapel van wetenschappelijke studies welke aantonen dat fossiele energiebedrijven massaal investeren in grootscheepse desinformatiecampagnes⁷¹, *"false, inaccurate or misleading information*

⁶⁸ Bv. in Tsjechië waar de winnaar van de parlementsverkiezingen, Andrej Babis (34%), een regeerakkoord sluit met extreemrechtse partijen (2025). Waaronder de "Partij Autorijders Voor Zichzelf ('AUTO')": tegen Europa, tegen Navo, "voor fossiele auto's, kolen en kronen". Als minister van klimaat en milieu wordt Petr Macinka naar voren geschoven. Hij ontkent de invloed van de mens op klimaatverandering, noemt het een hoax en belooft "groen bloed te laten vloeien" op het ministerie. De twee extreemrechtse partijen gebruiken neonazistische symbolen en verspreiden racistische uitspraken.

⁶⁹ Cfr in Tsjechië, waar Andrej Babis samenwerkt met de extreemrechtse 'Partij voor Autorijders (AUTO)': "een partij voor auto's, kolen en kronen", tegen Europa, tegen Nato, tegen klimaatbeleid, met neonazistische symbolen op de sociale media van de kopstukken. De voorgedragen minister van klimaat en milieu PETER MACHINKA, die de invloed van de mens op klimaat ontkent, de opwarming een hoax noemt, verkondigt dat hij op het Ministerie van Milieu "groen bloed zal doen vloeien" (november 2025)

⁷⁰ Bosetti, V., Colantone, I., De Vries, C.E. *et al.* Green backlash and right-wing populism. *Nat. Clim. Chang.* **15**, 822–828 (2025). <https://doi.org/10.1038/s41558-025-02384-0>

⁷¹ Merner, Delta, Kathy Mulvey, Laura Peterson, Seth Shulman. 2025. Decades of Deceit. Cambridge, MA. Union of Concerned Scientists. <https://doi.org/10.47923/2025.15837> - 25-05-00 Decades of Deceit The Case Against Major Fossil Fuel Companies for Climate Fraud and Damages ES

*designed, presented and promoted intentionally to cause public harm or make a profit.”*⁷² Bijvoorbeeld was ExxonMobil een leider in het ontkennen van klimaatverandering en verzette zich tegen regelgeving om de opwarming van de aarde tegen te gaan.⁷³ Mijn indruk is dat na het verdrag van Parijs, de olie-, steenkool- en gasmaatschappijen hun acties getemperd hebben, maar sinds de regering Trump (2025) terug ‘vollen bak’ in de aanval gaan tegen hernieuwbaar en duurzaam.

De werkelijke impact van desinformatie is niet dat het mensen het gevoel geeft dat ze ongelijk hebben, maar dat het ze het gevoel kan geven dat ze er alleen voor staan. Dan eis je geen actie omdat het voelt als een verloren zaak in plaats van een gemeenschappelijke.

*Philip Newell, expert op het gebied van informatie-integriteit*⁷⁴

In hun paper (2025) “Decades of Deceit” beschrijven de ‘Concerned Scientists’ de massale inzet aan middelen door de fossiele industrie aangewend om het publiek verkeerd voor te lichten, om milieugroeperingen illegaal te bespioneren en te saboteren. “Did we aggressively fight against some of the science? **Yes!**” zei McCoy tijdens een 90 minuten interview. McCoy is ExxonMobil’s senior director of government affairs.⁷⁵

Onvoorstelbaar genoeg verklaarde Mr. Trump in de VN “This ‘climate change,’ it’s the greatest con job ever perpetrated on the world” (23/9/2025)^{76 77} Een wetenschapper noemde zijn speech “a fire hose of misinformation”.⁷⁸

⁷² Carne COLOMINA, Héctor SÁNCHEZ MARGALEF, Richard YOUNGS, The impact of disinformation on democratic processes and human rights in the world, Brussels, European Union, 2021, ISBN: 978-92-846-8015-3

⁷³ ExxonMobil heeft onder andere het Competitive Enterprise Institute, het George C. Marshall Institute, het Heartland Institute, de American Legislative Exchange Council en het International Policy Network gefinancierd.
Zie ook: Geoff Dembicki, Exxon funded thinktanks to spread climate denial in Latin America, documents reveal, THE GUARDIAN, 3 Nov 2025 - <https://www.theguardian.com/environment/2025/nov/03/exxon-funded-thinktanks-to-spread-climate-denial-in-latin-america-documents-reveal>

Zie ook: Geoff Dembicki, The Petroleum Papers: Inside the Far-Right Conspiracy to Cover Up Climate Change, Greystone Books, 2024, ISBN 978-1778401794

⁷⁴ Inside Climate News

⁷⁵ Union of Concerned Scientists

⁷⁶ AP News

⁷⁷ Prof. Dr. Michael Mann, I’m a climate scientist. Trump’s U.N. address is a 5re hose of misinformation, San Francisco Chronicle, Sep 26, 2025 - <https://www.sfchronicle.com/opinion/openforum/article/trump-climate-change-un-21067184.php>

⁷⁸ SOPHIE RAWORTH: What about climate change? The president said it was the greatest con job ever. NICK BEAKE, BBC VERIFY: Yeah, he did, Sophie. The thing is that decades of specialist research really torpedoes that argument.

"The only thing necessary for the triumph of evil is for good men to do nothing"

Het mantra van de fossiele bedrijven is dat er niet écht een probleem is. Of dat de wereld niet zonder fossiel kan, dat transitie onbetaalbaar is. Drie beweringen die gemakkelijk te weerleggen zijn. Ze vallen milieuorganisaties aan met SLAPP procedures⁷⁹. Ze financieren extreemrechtse organisaties (bv. Heartland Institute)⁸⁰. Het is alsof ze de ondergang van de planeet nastreven. Ze beschikken over massale financiële middelen om de mensen op te stoken tegen milieubescherming. Opwarming-ontkennende politici werken samen met fossiele-brandstofbedrijven om de klimaatvoortgang te ondermijnen.

Desinformatie, die klimaatontkenners decennialang hebben geperfectioneerd, vormt nu de kern van het Amerikaanse energie- en klimaatbeleid (2025) en is te zien in Europa, waar topregeringsfunctionarissen opnieuw lobbyen voor Amerikaanse fossiele brandstofbedrijven.

De oliefirma's wisten zich als duivels in een wijwatervat, ze vechten met alle mogelijke middelen, tous les coups sont permis. Ze verkeren in dezelfde uitzichtloze situatie als de slavenhandelaar in de 18 de eeuw die geconfronteerd werd met abolitie.⁸¹ Ze zetten hun zaak op de politieke agenda en schilderen klimaatwetenschappers af als "radicalized left environmentalists, stupid left lunatics"; als behorende tot "domestic terrorism networks"⁸², als "enemies and

⁷⁹ Een strategische rechtszaak tegen publieke participatie (SLAPP : strategic lawsuit against public participation) is een juridische procedure die wordt gebruikt om critici, journalisten, en activisten te intimideren of tot zwijgen te brengen, en niet primair om rechtvaardigheid te zoeken. Ze beoogt de tegenpartij te dwingen tot het maken van dusdanig hoge juridische kosten, die haar uiteindelijk het zwijgen moet opleggen.

⁸⁰ Suzanne Goldenberg, Leak exposes how Heartland Institute works to undermine climate science, THE GUARDIAN, 15 feb 2012

⁸¹ Prof. Christian Stöcker, Männer, die die Welt verbrennen: Der entscheidende Kampf um die Zukunft der Menschheit, Ullstein, Berlin, 2024 "Het is geen toeval dat degenen die het meest profiteren van de klimaatvernietiging, mensen zijn die weinig respect hebben voor democratische waarden en mensenrechten. Enthousiasme voor fossiele brandstoffen en afwijzing van klimaatbescherming gaan vaak hand in hand met reactionaire standpunten. Het verbrandingskartel verenigt mensen zoals Mohammed bin Salman, Vladimir Poetin, Rupert Murdoch, Donald Trump en Mathias Döpfner, geflankeerd door figuren zoals Sahra Wagenknecht. Veel huidige politieke discourses en militaire conflicten draaien uiteindelijk om CO₂ – en om veel geld."

⁸² Reuters

traitors deserving payback”⁸³; het is een programma dat de nietsontziende Mr. Trump met graagte en razende gedrevenheid uitvoert. ⁸⁴

Not since Stalin and Soviet Lysenkoism have we seen such a brazen effort to misrepresent science in service of an ideological agenda.

*Prof. Dr. Michael Mann, Climate scientist, about Trump administration*⁸⁵

In de Verenigde Staten zet de door de fossiele lobby gesteunde regering op haar websites aperte onwaarheden en verbiedt om nog te zeggen dat de aarde opwarmt.⁸⁶ **Laus stultitiae**, oh lof der zotheid. ⁸⁷

is de klimaatcrisis wel ernstig?

Tot slot, toch terugkomend op de beginvraag: waarom beweert men dat ze “ernstig” is?

Studies hebben aangetoond dat alarmistische retoriek over klimaatverandering niet de meest effectieve manier is om mensen te motiveren om actie te ondernemen. Het resultaat van wetenschappelijk onderzoek is overtuigender en het is beter om op het optimisme te leunen dan op het pessimisme.⁸⁸

⁸³ The New York Times

⁸⁴ MELINA WALLING AND SETH BORENSTEIN In front of drowning nations, Trump calls climate change a ‘con job.’ Here are the facts and context, AP News, September 24, 2025 - <https://apnews.com/article/trump-un-climate-change-renewable-energy-5c033a24ec523a56f8244d85f3672eda>

⁸⁵ Michael E. Mann, Peter J. Hotez, Science Under Siege - How to Fight the Five Most Powerful Forces that Threaten Our World, ISBN-13 9781541705517, New York, 2025, Hachette Book Group

⁸⁶ CNN

⁸⁷ zie ook : Michael E. Mann, Peter J. Hotez, Science Under Siege - How to Fight the Five Most Powerful Forces that Threaten Our World, ISBN-13 9781541705517, New York, 2025, Hachette Book Group : Het lijkt te fantastisch om waar te zijn, maar dit is echt aan het gebeuren. In hun boek “Science under siege” (2025) beschrijven twee wetenschappers hoe ze wekelijks gepest worden met telefoons, emails, berichten tot zelfs fysieke confrontaties. Deze ernstige en gematigde wetenschappers worden nu geconfronteerd met doodsb bedreigingen en broodroof. Ze beschrijven in het boek hoe hun wetenschappelijk werk gesaboteerd wordt, door de Amerikaanse overheid nota bene, onder leiding van Mr. Trump.

⁸⁸ The New York Times

Desalniettemin “is de klimaatveranderingscrisis de existentiële uitdaging van onze tijd. De toekomst van de planeet hangt af van onze gezamenlijke inspanning om de wereldwijde temperatuurstijgingen tegen te gaan [...] . Zoals Mark Carney, speciaal VN-gezant voor Klimaat en Financiën, stelt: 'Netto nul is geen slogan. Het is een wetenschappelijke noodzaak' (Carney, 2020)⁸⁹. De enorme hoeveelheid data zijn onomstotelijk. De signalen zijn duidelijk. De toenemende planetaire gevaren zijn reëel en aanwezig.”⁹⁰

Stuart P.M. Mackintosh, die dit schrijft in “Climate Crisis Economics”, is een econometist en financieel auteur en zet in het geciteerd werk de problematiek van de gevolgen van de klimaatcrisis wetenschappelijk uiteen.

De Europese Unie stelde in haar eigen document ⁹¹ ⁹² ⁹³ in februari 2024, dat de extra kosten van extreme weersomstandigheden alleen al - indien niet wordt ingegrepen - kunnen oplopen tot € 2,4 biljoen (2.400.000.000.000 EUR) tussen 2031 en 2050. ⁹⁴

De financiële gevolgen van de klimaatontwrichting kunnen aanzienlijk zijn en wordt gedragen door de gewone burger.

In een recent rapport (25/07/2024) van de grote verzekeraar ALLIANZ staat : “Economisch gezien veroorzaken extreme weersomstandigheden, veroorzaakt door klimaatverandering, wijdverspreide vernietiging van activa – huizen, infrastructuur en industrieën – wat leidt tot systematische marktdevaluatie en financiële instabiliteit [...]. Omdat verzekeraars moeite hebben om de toenemende risico's te dekken, raken hele regio's onverzekerbaar, wat leidt tot

⁸⁹ 'netto-nul' betekent dat de totale uitstoot van broeikasgassen van een organisatie (of stad, of land) lager dan of gelijk is aan de uitstoot die ze uit het milieu verwijdt.

⁹⁰ Mackintosh, S.P.M. (2025). Climate Crisis Economics: A Race of Tipping Points (2nd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003486718>

⁹¹ “De klimaatdoelstelling voor Europa voor 2040 en de weg naar klimaatneutraliteit tegen 2050 met het oog op de totstandbrenging van een duurzame, rechtvaardige en welvarende samenleving -

⁹² Europese Commissie

⁹³ European Commission. 2024. Securing our future Europe's 2040 climate target and path to climate neutrality by 2050 building a sustainable, just and prosperous society. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2024%3A63%3AFIN>

⁹⁴ ibidem pag. 10

een ineenstorting van de kredietmarkten, de hypotheekverstrekking en de financiële dienstverlening. Overheden proberen misschien in te grijpen, maar de stijgende kosten van rampenbestrijding leggen nu al een onhoudbare druk op de overheidsbegrotingen. Adaptatie biedt beperkte oplossingen, omdat sommige risico's – zoals extreme hitte of grote bosbranden – de menselijke tolerantie of economische aanpassingsvermogen simpelweg te boven gaan. **Bij een opwarming van 3°C treden onomkeerbare klimaateffecten in werking, waardoor verzekeringen onwerkbaar worden, overheidsingrijpen onbetaalbaar en financiële stabiliteit onhaalbaar.** [...]”^{95 96}

*Well, one thing we've seen recently with wildfires in California, for example, is how people are losing insurance.(DW / Deutsche Welle, Living Planet, 11/04:2025)*⁹⁷

*After the Ahrtal flooding certain regions suddenly became high risk areas. And that just drives the cost through the roof. (DW / Deutsche Welle, Living Planet, 11/04:2025)*⁹⁸

Opvallend bij alle studies is hoe aangetoond wordt dat slechts een zeer kleine stijging van 'globale gemiddelde temperatuur' de extreme weerfenomenen exponentieel verveelvoudigen. “Perhaps the most worrying thing about the obvious boost in the frequency and intensity of unprecedented weather events is that this is being driven by relatively small temperature rise” schrijft Dr. Bill McGuire.⁹⁹ Een stijging van iets meer dan een graad heeft hittegolven 200 keer waarschijnlijker gemaakt (2010 - 2019)¹⁰⁰

⁹⁵ ALLIANZ - “Internal - Climate change - our responsibility to act” - Conclusion — sd - https://www.allianz.com/content/dam/onemarketing/azcom/Allianz_com/sustainability/250724-climate-change-our-responsibility-to-act.pdf (webpage 11/9/2025)

⁹⁶ Zie ook BY GILBERT M. GAUL , How Climate Risks Are Putting Home Insurance Out of Reach , YALE SCHOOL of the ENVIRONMENT, SEPTEMBER 15, 2025 , <https://e360.yale.edu/features/climate-change-home-insurance>

⁹⁷ <https://www.dw.com/en/prologue-the-true-cost-of-climate-change/audio-72197690>

⁹⁸ <https://www.dw.com/en/prologue-the-true-cost-of-climate-change/audio-72197690>

⁹⁹ McGuire Bill, Hothouse Earth, an inhabitants guide; Icon Books, London, 2022 p.35

¹⁰⁰ Dana Drugmand, World's Largest Fossil Fuel and Cement Producers Are Responsible for About Half the Intensity of Recent Heat Waves, New Study Shows, Inside Climate News, Sep 10, 2025 - <https://insideclimatenews.org/news/10092025/greenhouse-gas-pollution-heat-waves/>

Nog verder bordurend op de economische gevolgen: in het toonaangevend, peer-reviewed wetenschappelijk tijdschrift NATURE (2025)¹⁰¹ becijferden researchers dat 111 “Carbon Majors” (= de grootste olie- gas-, steenkool- en cementbedrijven) verantwoordelijk zijn voor 28.000 miljard USD schade als gevolg van hittegolven tussen 1991 en 2020.¹⁰² Op zich is het niet verassend dat wie bijdraagt aan de emissies ook bijdraagt aan extreme hitte, hier werd echter strikt wetenschappelijk en empirisch de gevolgschade aangetoond.

De “Carbon Majors” ontkennen elke verantwoordelijkheid, maar uiteindelijk verkopen ze een product dat becijferbare schade meebrengt die moet gedragen worden door de gemeenschap. Leveranciers van windenergie veroorzaken deze schade niet. Het is in sé oneerlijk dat de oliesector het voordeel krijgt niet te moeten instaan voor de schade die hun product aanbrengt. Als men deze en andere externaliteiten (= kosten die niet gedekt worden door marktprijzen) wél in de prijs van een liter benzine rekent, dan wordt dit heel erg dure benzine.

ALLIANZ : “De urgentie van het aanpakken van klimaatverandering en milieudegradatie is nog nooit zo duidelijk geweest. Samenlevingen die gepolariseerd zijn, ecosystemen die instorten en onregelmatige watercycli veroorzaakt door de stijgende atmosferische temperatuur dragen allemaal bij aan een groeiend risicogevoel. Wanneer we kijken naar de gezondheidstoestand van de planeet, wordt de situatie urgent. De risico's voor economieën en samenlevingen nemen toe, waardoor een wereld ontstaat waarin het beheersen van financiële risico's steeds moeilijker en uiteindelijk onmogelijk wordt.”¹⁰³

“Klimaatcrisis dreigt kapitalisme te vernietigen” zegde heel recent Günther Thallinger, lid van de raad van bestuur van Allianz SE. ¹⁰⁴

¹⁰¹ Nature is 's werelds toonaangevende multidisciplinaire wetenschappelijke tijdschrift. Het tijdschrift publiceert peer-reviewed onderzoek uit verschillende academische disciplines, voornamelijk in de natuurwetenschappen en technologie.

¹⁰² Callahan, C.W., Mankin, J.S. Carbon majors and the scientific case for climate liability. Nature 640, 893–901 (2025). <https://doi.org/10.1038/s41586-025-08751-3>

zie ook Quilcaille, Y., Gudmundsson, L., Schumacher, D.L. et al. Systematic attribution of heatwaves to the emissions of carbon majors. Nature 645, 392–398 (2025). <https://doi.org/10.1038/s41586-025-09450-9>

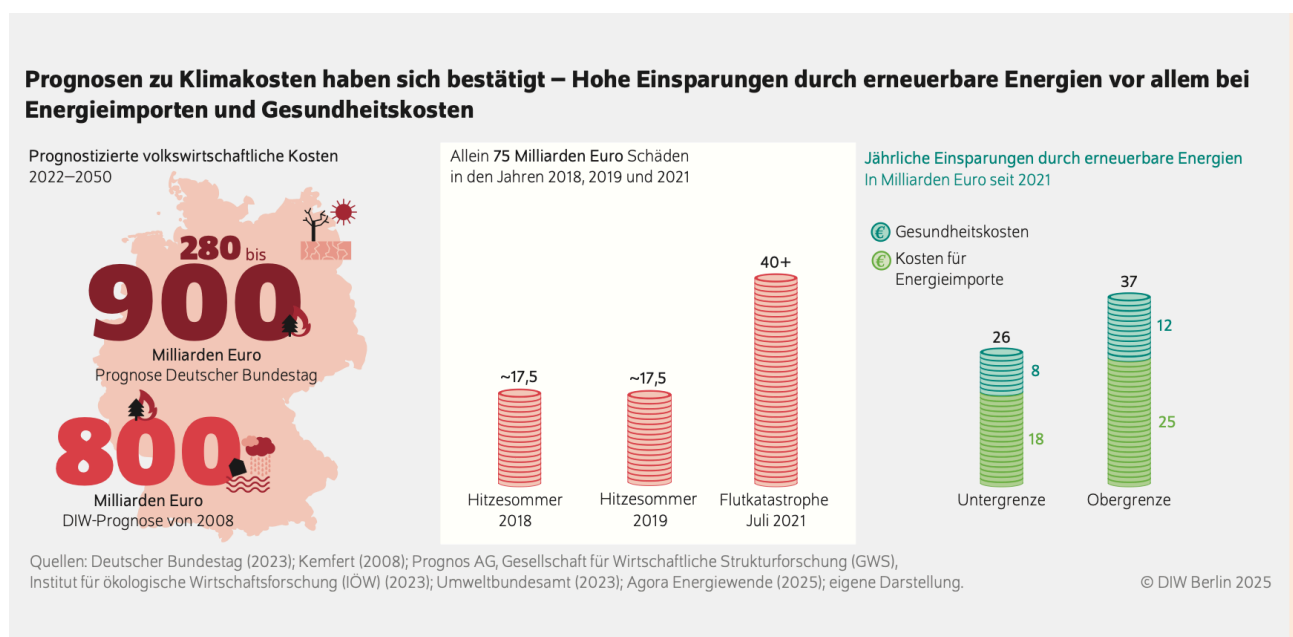
¹⁰³ ALLIANZ - “Internal - Climate change - our responsibility to act” - Conclusion — sd - https://www.allianz.com/content/dam/onemarketing/azcom/Allianz_com/sustainability/250724-climate-change-our-responsibility-to-act.pdf (webpage 11/9/2025)

¹⁰⁴ Damian Carrington, Climate crisis on track to destroy capitalism, warns top insurer , THE GUARDIAN, 3 Apr 2025 - 25-04-03 Climate crisis on track to destroy capitalism, warns top insurer | Climate crisis | The Guardian

“Een zuiders klimaat [in België] klinkt misschien aantrekkelijk, maar de bijhorende gevolgen zijn dit allerm minst. Hittegolven, waterstress, droogte en overstromingen dreigen de leefbaarheid van onze steden zwaar aan te tasten.” zegt verzekeraar AXA. “Zomers met temperaturen boven de 40 graden Celsius worden tegen 2050 de nieuwe realiteit” (okt. 2025) ¹⁰⁵

Het Duitse Potsdam Instituut zegt dat de globale economische schade door klimaatverandering tegen 2050 32 biljoen USD (32.000.000.000.000 dollar) per jaar gaat bedragen - 5 maal de transitiekosten. (Nature 2024 Vol 628)¹⁰⁶

Men kan er niet naast kijken, de kosten van de opwarming zijn enorm en overtreffen de kosten van een transitie naar duurzame energie. ¹⁰⁷

Bron: ¹⁰⁸

¹⁰⁵ DE TIJD

¹⁰⁶ Kotz, M., Levermann, A. & Wenz, L. The economic commitment of climate change. *Nature* **628**, 551–557 (2024). <https://doi.org/10.1038/s41586-024-07219-0>

Potsdam Institute for Climate Impact Research , 17.04.2024

<https://www.pik-potsdam.de/en/news/latest-news/38-trillion-dollars-in-damages-each-year-world-economy-already-committed-to-income-reduction-of-19-due-to-climate-change>

<https://www.pik-potsdam.de/en/news/latest-news/nature-study-on-economic-damages-from-climate-change-revised>

¹⁰⁷ Euronews

¹⁰⁸ Wochenbericht 38+39 , 24 september 2025 , DIW Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung e. V. Berlin

In een recente studie (september 2025) berekent men dat **elke euro die wordt geïnvesteerd in klimaatbescherming € 1,8 - 4,8 oplevert**. De studie verscheen bij het Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung (DIW)¹⁰⁹

Well, from the economists and the financial strategists that I've spoken to so far, it seems abundantly clear that this is the cheaper option to deal with climate change, to transition to a renewable energy system. Charli Shield

...

En tenslotte, los van de zuiver economische context, zijn er alle andere negatieve gevolgen: extreme weerfenomenen, verlies aan oogsten en landbouwgebieden, hongersnoden, gebrek aan drinkwater, deforestatie, bosbranden (verdubbeld¹¹⁰), het smelten van de ijskappen en gletschers¹¹¹, migratie (26,4 miljoen mensen in 2023 ¹¹² ¹¹³), stijging zeespiegel en verdwijning van leefgebied, de kwalijke gevolgen van hitte op de gezondheid, en last but not least het ontstellend feit dat de opwarming in heel aanzienlijke mate bijdraagt aan de uitsterving van de soorten op land en in zee¹¹⁴...; dit alles is goed gedocumenteerd.

¹⁰⁹ Prof. Dr. Claudia Kemfert, Zwei Jahrzehnte Klimakostenforschung: Präventiver Klimaschutz als volkswirtschaftlicher Vorteil, Wochenbericht 38+39, 24 september 2025, DIW Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung e. V. Berlin

¹¹⁰ Using data from researchers at the University of Maryland, recently updated to cover the years 2001-2024, we calculated that forest fires now burn more than twice as much tree cover each year as they did two decades ago. <https://www.wri.org/insights/global-trends-forest-fires>

¹¹¹ "eenmaal het ijs (door de klimaatopwarming, red.) begint te smelten, is zo'n proces moeilijk te stoppen, laat staan om te keren." Michael Zemp, Livia Jakob, Fanny Brun, Tyler Sutterley and Brian Menounos, Glacier Monitoring from Space Is Crucial, and at Risk, EOS 8/8/2025 - <https://eos.org/opinions/glacier-monitoring-from-space-is-crucial-and-at-risk>
"Intercomparison Exercise show that since 2000, glaciers have lost between 2% and 39% of their mass depending on the region and about 5% globally."

¹¹² Climate-related hazards like floods, storms and wildfires are already a major driver of global human mobility, playing a role in 26.4 million displacements in 2023 (IDMC, 2024). In many parts of the world, climate change is increasing these impacts. [https://www.migrationdataportal.org/climate-mobility-spotlight#:~:text=Climate-related hazards like floods,2023 \(IDMC, 2024\).](https://www.migrationdataportal.org/climate-mobility-spotlight#:~:text=Climate-related hazards like floods,2023 (IDMC, 2024).)

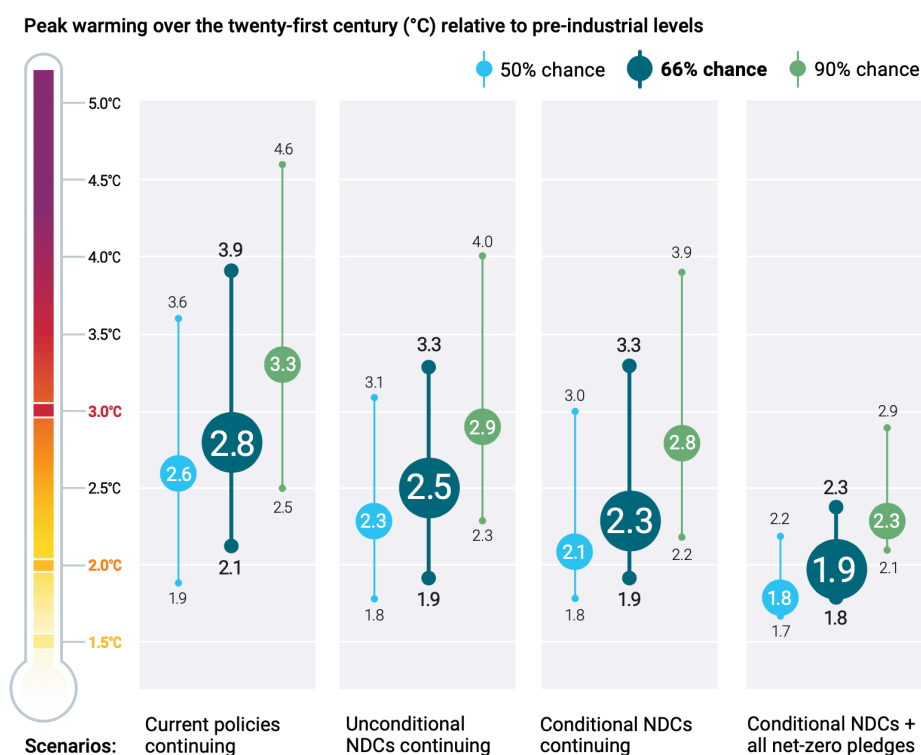
¹¹³ International Organization for Migration (IOM) (2025). Positioning the Climate Change–Health–Migration Nexus in the Middle East and North Africa Region: A Framework for Policy and Action. IOM, Geneva.

¹¹⁴ Shahzad A. Climate Change and Its Impact on Global Biodiversity. Premier Journal of Environmental Science 2025;3:100013

Zie het "Sixt Assessment Report" van het IPCC (2023)^{115 116}, zie de website van de Europese Unie, Commissie: "Gevolgen van de klimaatverandering"¹¹⁷, lees "Oorzaken en gevolgen klimaatverandering" op de website van WWF Nederland, zie de literatuurlijst in het recente rapport van de Verenigde Naties (november 2025) : "Off target, Continued collective inaction puts, global temperature goal at risk"^{118 119 120}

Bron: Verenigde Naties¹²¹

Figure 4.2 Projections of global warming under the pledge-based scenarios assessed

¹¹⁵ IPCC, 2023: Summary for Policymakers. In: Climate Change 2023: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [Core Writing Team, H. Lee and J. Romero (eds.)]. IPCC, Geneva, Switzerland, pp. 1-34, doi: 10.59327/IPCC/AR6-9789291691647.001 - 23-00-00 IPCC CLIMATE CHANGE 2023 Synthesis Report Summary for Policymakers - https://www.ipcc.ch/report/ar6/syr/downloads/report/IPCC_AR6_SYR_SPM.pdf

¹¹⁶ IPCC stands for the Intergovernmental Panel on Climate Change, the leading international body for assessing the science related to climate change. Established in 1988 by the United Nations Environment Programme (UNEP) and the World Meteorological Organization (WMO), the IPCC provides governments with scientific information to develop climate policies.

¹¹⁷ https://climate.ec.europa.eu/climate-change/consequences-climate-change_nlf#:~:text=Naarmate het klimaat opwarmt,veranderen,de beschikbaarheid van zoet water.

¹¹⁸ <https://www.wwf.nl/wat-we-doen/focus/klimaatverandering/oorzaken-gevolgen-klimaat>

¹¹⁹ Zie ook MUREZ W. (2019), The ABC of the Climate Future: On climate, biodiversity, renewable energy and the environmental movements, GENT, ISBN 978 90 903 1868 4 ; zie ook MUREZ W., Milieu : een stand van zaken, 3/9/2024, <https://webwm.be/download/24-09-03-milieu-een-stand-van-zaken.pdf> ; zie ook MUREZ W., HET ZIJN HARDE TIJDEN ..., 20/12/2024, [https://webwm.be/download/24-12-08-het-zijn-harde-tijden-...- \(9\).pdf](https://webwm.be/download/24-12-08-het-zijn-harde-tijden-...- (9).pdf)

¹²⁰ United Nations Environment Programme (2025). Emissions Gap Report 2025: Off Target - Continued Collective inaction puts Global Temperature Goal at Risk. <https://wedocs.unep.org/20.500.11822/48854>. - <https://www.unep.org/resources/emissions-gap-report-2025>

¹²¹ United Nations Environment Programme (2025). Emissions Gap Report 2025: Off Target - Continued Collective inaction puts Global Temperature Goal at Risk. <https://wedocs.unep.org/20.500.11822/48854>. pag. 38. NDC's: Nationally Determined Contributions zijn de klimaatplannen van landen onder het Akkoord van Parijs, waarbij ze hun bijdragen vastleggen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen

Wat een erfenis voor zij die na ons komen ... Heel wat opgeleide mensen zijn hiervan perfect op de hoogte, kijken hun kleinkinderen in de ogen en ontkennen dat er iets aan de hand is

*we erven het land niet van onze voorouders, we lenen het van onze kinderen.
(Antoine de Saint-Exupéry)*

Het is moeilijk te begrijpen dat regeringen er bewust voor kiezen de ijskappen van de planeet - 'de airco's van de aarde' - te laten smelten, er voor kiezen dat de zeespiegel stijgt, er voor kiezen dat er overal voedsel- en zoetwatertekorten komen, en kiezen voor alle andere ellende (terwijl het gemakkelijk kan vermeden worden).^{122 123}

Tussen 1980 en 2022 is het aantal extreme klimaatgerelateerde gebeurtenissen toegenomen, met 220.000 doden. Voorts zijn in 2022 naar schatting 61.000 mensen om het leven gekomen door hitte. Europese Commissie, 6 februari 2024^{124 125}

De afgelopen twintig jaar zijn al honderdduizenden mensen overleden als direct gevolg van klimaatverandering. Ik geloof niet dat men er een tekeningetje moet bij maken om uit te leggen dat bezitloze mensen, in hun eigen streek getroffen door droogte, hitte en voedseltekorten, weinig anders kunnen doen dan andere oorden op te zoeken. Het is moeilijk om in te schatten hoeveel milieu-migranten

¹²² WWF NI

¹²³ Europese Commissie, Gevolgen van de klimaatverandering, Directoraat-generaal Klimaat, website (inzage 28/9/2024) - https://climate.ec.europa.eu/climate-change/consequences-climate-change_nl ` Harry Zekollari et al. ,Glacier preservation doubled by limiting warming to 1.5°C versus 2.7°C.Science388,979-983(2025).DOI:10.1126/science.adu4675

Emily Cohen, Study Finds We'll Lose Almost 40 Percent of Our Glacial Ice, Columbia Climate School, August 28, 2025 , <https://news.climate.columbia.edu/2025/08/28/study-finds-well-lose-almost-40-percent-of-our-glacial-ice/>

¹²⁴ ibidem pag. 10

¹²⁵ "als de streefwaarde van -90 % wordt behaald, het aantal vroegtijdige sterfgevallen als gevolg van luchtverontreiniging kan worden teruggebracht van 466 000 per jaar in 2015 tot 196 000 per jaar in 2040, met een daarmee gepaard gaande kostenverlaging van ongeveer 1 700 miljard EUR in 2015 tot 670 miljard EUR in 2040"

er zullen zijn in de wereld maar de schattingen variëren van 200 miljoen tot 1 miljard tegen 2050 (!).^{126 127}

*I met a farmer working in southeastern Queensland who runs sheep, cattle and goat on his 11,000 acre property there and five years ago, 2018-2019, they lost everything because of a prolonged drought. They experience multiple days over 40 Celsius. There were animals dropping dead out of trees, and yeah, the ground was just littered with dead animals and he told me that that was definitely the most extreme drought they've ever experienced on that farm. And his family have been there for generations, more than 100 years. (DW / Deutsche Welle, Living Planet, 11/04:2025)*¹²⁸

AMOC

Heel recent is meer geweten over de AMOC - erg interessant. AMOC staat voor Atlantische meridionale omwentelingscirculatie (Atlantic Meridional Overturning Circulation), een grote oceaanstroming in de Atlantische Oceaan die een belangrijke rol speelt in het wereldwijde klimaat en waarvan de 'golfstroom' een onderdeel is. Wetenschappers hebben eerder gewaarschuwd dat de ineenstorting van AMOC tot elke prijs moet worden vermeden. De kans dat AMOC instort als gevolg van de opwarming van de aarde is 25 %, wijzen nieuwe studies uit (28/08/2025). Prof. Sybren Drijfhout van het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut: "het sluitingsrisico (25%) is ernstiger dan veel mensen beseffen".^{129 130} 25% klinkt niet zó veel, maar wie zal in een vliegtuig stappen als er 1 kans op vier is dat de motoren het opgeven?

¹²⁶ <https://www.vluchteling.nl/nieuws/klimaatcrisis-dwingt-miljoenen-mensen-op-de-vlucht#:~:text=De Verenigde Naties verwachten dat,rapport het hardst worden geraakt.>

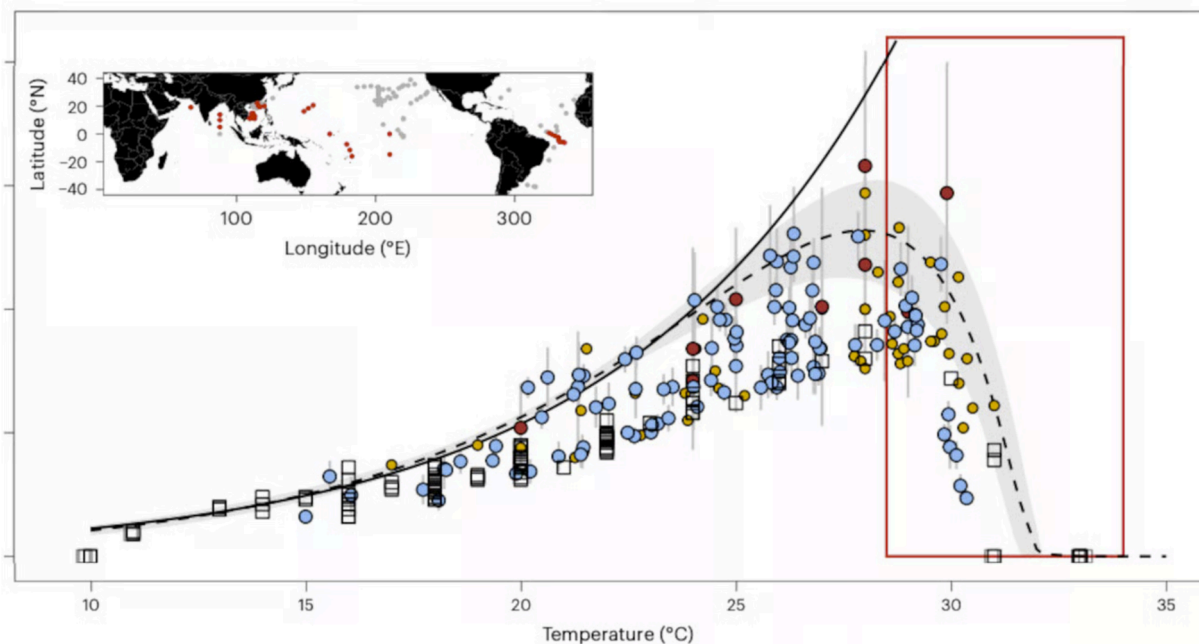
¹²⁷ De oorzaken van migratie onderzoeken – Waarom migreren mensen? Website Europees Parlement - 13 mei 2024
<https://www.europarl.europa.eu/topics/nl/article/20200624STO81906/de-oorzaken-van-migratie-onderzoeken-waarom-migreren-mensen>

¹²⁸ <https://www.dw.com/en/prologue-the-true-cost-of-climate-change/audio-72197690>

¹²⁹ Sybren Drijfhout et al 2025 Environ. Res. Lett. 20 094062, Shutdown of northern Atlantic overturning after 2100 following deep mixing collapse in CMIP6 projections

¹³⁰ (De Atlantic meridional overturning circulation of de Atlantische meridionale omkerende circulatie (AMOC) is het belangrijkste oceaanstromingssysteem in de Atlantische Oceaan. Het noordelijke deel hiervan staat bekend als de Golfstroom.)

Een kleine zuurstofkrachtpatser zit in heet water

Temperatuurafhankelijke reacties in Prochlorococcus-populaties laten zien dat populaties kelderen naarmate de temperaturen stijgen. (Natuurmicrobiologie via Courthouse News)

bron¹³¹

Recent publiceerde F. Ribalet van de de Universiteit van Washington in Nature Biology de resultaten van een langdurig onderzoek in de oceanen (2025)¹³².

De opwarming van de oceaan bedreigt een een kleine bacterie (Prochlorococcus) die als belangrijke zuurstofproducent ongeveer 20% van de aanvoer van de aarde genereert - deze kleine zuurstofkrachtpatser zit in heet water: naarmate de temperaturen stijgen, kan de productie tegen 2100 met 37% dalen, waardoor mariene ecosystemen ernstig worden verstoord. Prochlorococcus is het meest voorkomende fotosynthetische organisme van de planeet, de basis van voedselketens.

...

¹³¹ <https://www.nature.com/articles/s41564-025-02106-4#citeas>

¹³² Ribalet, F., Dutkiewicz, S., Monier, E. et al. Future ocean warming may cause large reductions in Prochlorococcus biomass and productivity. Nat Microbiol (2025). <https://doi.org/10.1038/s41564-025-02106-4>

De olie-industrie vervuult (pollutie is de tweede belangrijkste onnatuurlijke doodsoorzaak te wereld)¹³³ en veroorzaakt, helaas en eigenaardig genoeg op volstrekt legale wijze, klimaatcatastrofes. Het is van belang te herhalen dat CO₂ het belangrijkste broeikasgas is, en de verbranding van fossiel (gas, olie en steenkool) betekent 75% van de broeikasgassen.¹³⁴

*"Air pollution is the second leading cause of death globally, contributing to nearly 7.5 million premature deaths each year. The economic cost of this pollution is staggering – approximately \$30 trillion annually, according to Stanford professor Mark Jacobson."*¹³⁵

Helaas is de nieuwe trend de volgende. In de Verenigde Staten is de overheid in handen gekomen van rijke industriëlen die het land omvormen tot een "petrostaat". Dezelfde trends worden we gewaar in Europa.

"Het korte tijdperk waarin Commissievoorzitter Ursula von der Leyen de klimaatstrijd als een 'existentieel thema' beschreef, ligt al een tijd achter ons. [Op 5 augustus 2021 schreef Ursula von der Leyen: 'Niks doen tegen klimaatverandering wordt steeds duurder']¹³⁶ De jongste maanden [medio 2025] besloot de Europese Commissie om haar klimaatbeleid af te zwakken, : een weinig dappere houding die geïnspireerd is op het electorale succes van radicaal-rechtse klimaatontkenners." (De Standaard) ¹³⁷

¹³³ [https://www.stateofglobalair.org/news-events/new-state-global-air-report-finds-air-pollution-second-leading-risk-factor-death#:~:text=Air pollution now ranks as,than other high-income countries.](https://www.stateofglobalair.org/news-events/new-state-global-air-report-finds-air-pollution-second-leading-risk-factor-death#:~:text=Air pollution now ranks as,than other high-income countries.https://www.healthdata.org/news-events/newsroom/news-releases/air-pollution-accounted-81-million-deaths-globally-2021-becoming)
<https://www.healthdata.org/news-events/newsroom/news-releases/air-pollution-accounted-81-million-deaths-globally-2021-becoming>

¹³⁴ UNITED NATIONS, https://www.un.org/en/climatechange/causes-and-effects-climate-change?utm_source=chatgpt.com 1 March 2022

¹³⁵ Energy News

¹³⁶ https://netherlands.representation.ec.europa.eu/nieuws-en-evenementen/ingezonden-brieven-van-eu-commissarissen/ursula-von-der-leyen-niks-doen-tegen-klimaatverandering-wordt-steeds-duurder_nl

¹³⁷ Koen Vidal, Handelsdeal van het jaar is tegelijk vuilste deal van het jaar, DE STANDAARD , 28 juli 2025

hoe ernstig de klimaatcrisis ook is, wat kunnen WÍJ er aan doen ...

(we zijn zo een klein landje)?

In een toespraak voor de Bondsdag, het Duitse parlement, zij bondskanselier Friedrich Merz:

"Duitsland heeft ongeveer één procent van de wereldbevolking, en wij vertegenwoordigen ongeveer twee procent van het probleem qua CO₂-uitstoot. Als Duitsland morgen zou stoppen met de uitstoot van CO₂, zei Merz op didactische toon, "zou er geen enkele natuurramp ter wereld minder voorkomen, geen enkele bosbrand minder, geen enkele overstroming in Texas minder."

Hierover las ik een bijdrage in "DER SPIEGEL" ¹³⁸ :

"Stel je de volgende situatie voor: je zit na de training met je recreatieve voetbalteam in een bar. De sfeer is levendig en er worden rondjes drankjes besteld. Iedereen drinkt bier voor vier euro per glas, terwijl jij, een rijke erfgenaam met aandelen en commissariaten, een cocktail drinkt voor acht euro per rondje.

Als de ober aan het eind van de avond de rekening presenteert, stel je eerst voor om de totale rekening te delen door het aantal aanwezigen. Er valt een ongemakkelijke stilte aan tafel. Iedereen heeft gezien dat je twee keer zoveel hebt gedronken als de rest.

Bovendien zijn velen in de groep veel minder bedeed. Dan, aangemoedigd door al die cocktails, bedenk je een nóg beter idee: gewoon niets betalen. **Jouw aandeel in de totale rekening is immers nauwelijks noemenswaardig**, zeg je.

¹³⁸ Christian Stöcker, Ein Zechpreller als Bundeskanzler, DER SPIEGEL 13.07.2025, <https://www.spiegel.de/wissenschaft/mensch/friedrich-merz-bundestagsrede-ein-zechpreller-als-bundeskanzler-kolumne-a-f490d212-6651-4d0a-b703-e216ec3dd3de>

Dan zegt je buurman, een magazijnmedewerker met een laag inkomen: "Je hebt gelijk, maar voor mij geldt dat nog sterker: ik heb alleen maar bier gedronken. Ik betaal niet, dus het maakt niet uit." Terwijl de rest van de groep langzaam tot dezelfde conclusie komt, gaat de ober achter de toonbank staan. Hij spreekt kort met zijn baas en belt vervolgens de politie.

Merz' argument is het **argument van de rijke profiteur** in het bovenstaande voorbeeld: Ik drink misschien twee keer zoveel als jij, maar betaal alsjeblieft voor mij.

Merz' argument is ook fout. Het "probleem" is niet alleen de toekomstige uitstoot. De CO₂-concentratie in de atmosfeer van de aarde bedraagt momenteel ongeveer 427 deeltjes per miljoen (ppm). Vóór het begin van de Industriële Revolutie lag deze duizenden jaren rond de 280 ppm.¹³⁹ Van de bijna 150 ppm die sindsdien is toegevoegd en die al lange tijd rampen veroorzaakt en verergert, ook hier¹⁴⁰, komt een groot deel uit Duitsland. Als je kijkt naar de cumulatieve verbrandingsgerelateerde emissies – en dat moet je wel weten, want die vormen feitelijk "het probleem" – staat **Duitsland wereldwijd op de vierde plaats**.¹⁴¹

Alleen de VS, China en Rusland hebben meer fossiele CO₂ uitgestoten dan wij via industrie, mobiliteit, energieopwekking, verwarming, enzovoort. Reuzenlanden zoals India en Brazilië liggen ver achter ons. Ter herinnering: het relatief kleine land Duitsland is de vierde grootste klimaatvervuiler ter wereld. Duitsland heeft in zijn geschiedenis bijna 100 miljard ton CO₂ uitgestoten¹⁴². Ter vergelijking: het resterende budget voor (slechts theoretische) naleving van de 1,5-gradendoelstelling bedraagt 130 miljard ton CO₂ – voor alle landen op aarde samen¹⁴³. Dit illustreert de omvang van onze schuld aan de rest van de wereld. We danken onze welvaart aan deze emissies. Dit onderstreept de omvang van onze schuld aan de rest van de wereld. We danken onze welvaart aan deze

¹³⁹ <https://www.noaa.gov/news-release/carbon-dioxide-now-more-than-50-higher-than-pre-industrial-levels>

¹⁴⁰ <https://www.spiegel.de/wissenschaft/mensch/extremwetter-die-welt-schlafwandelt-in-die-katastrophe-a-2bdfdad2-a50b-45a4-9527-624c56ebeca5>

¹⁴¹ <https://ourworldindata.org/grapher/cumulative-co-emissions?country=ZAF~CHN~USA~GBR~IND~BRA~CAN~DEU~RUS>

¹⁴² <https://ourworldindata.org/CO2/country/germany>

¹⁴³ <https://www.zeit.de/wissen/umwelt/2025-06/CO2-budget-klimawandel-weltklimarat-ziele-paris-abkommen>

emissies. We zijn een van de rijkste landen ter wereld, niet in de laatste plaats omdat we zoveel energie verbruiken. De juiste verklaring zou daarom moeten zijn: "Duitsland draagt een aanzienlijk deel van de schuld voor elke door het klimaat veroorzaakte of door het klimaat versterkte natuurramp in deze wereld, elke door het klimaat veroorzaakte bosbrand, elke door het klimaat veroorzaakte overstromingsramp."

Merz' argument is in een ander opzicht misleidend: Van de meer dan 200 landen op aarde staat Duitsland qua huidige emissies op de achtste plaats.¹⁴⁴ Als wij, als een van de rijkste landen ter wereld en een van de grootste veroorzakers van de klimaatramp, ons niet eens aan onze eigen klimaatdoelen willen houden, die overigens te laks zijn, wat zouden de andere 198 landen achter ons op de lijst dan wel niet moeten zeggen? Waarom zouden ze zich niet gedragen zoals de magazijnmedewerker in het bovenstaande voorbeeld: "Als jij niet betaalt, betaal ik zeker niet"? (einde citaat)¹⁴⁵

...

Ik denk dat deze tekst voldoende illustreert wat er fout is met het argument "wat kunnen wij er aan doen, we zijn zo een klein landje".

¹⁴⁴ <https://www.worldometers.info/CO2-emissions/CO2-emissions-by-country/>

¹⁴⁵ Christian Stöcker, Ein Zechpreller als Bundeskanzler, DER SPIEGEL 13.07.2025, <https://www.spiegel.de/wissenschaft/mensch/friedrich-merz-bundestagsrede-ein-zechpreller-als-bundeskanzler-kolumne-a-f490d212-6651-4d0a-b703-e216ec3dd3de>

en ook: KÚNNEN we werkelijk zonder fossiele energie?

"Hoe ga je steenkool en gas als energiebron vervangen? Je houdt ook niet van kernenergie, dus we kunnen hier niet op wind- of zonne-energie draaien. Er is hier sprake van een compleet gebrek aan realisme." ¹⁴⁶

Dit zijn de woorden, recent uitgesproken, van een Republikeins senator¹⁴⁷. Heel veel politici zeggen dat. Deze politici noemen zichzelf 'klimaatrealisten'. Maar is het ook waar wat ze beweren ? ...

Het is absoluut níet waar. De wetenschap zegt het helemaal anders.

"Bijna alle energiebehoeften van de industrie in Europa kunnen tegen 2050 worden voorzien met schone energie. Het vervangen van fossiele brandstoffen door elektriciteit met een lage CO₂-uitstoot is essentieel om ons klimaat te stabiliseren. Onderzoekers van Potsdam toonden aan dat 78% van de energievraag van de industrie kan worden geëlektrificeerd met technologieën die al bestaan, terwijl 99% kan worden bereikt met de toevoeging van technologieën die momenteel in ontwikkeling zijn." (Environmental Research Letters 2020) ^{148 149 150}

¹⁴⁶ JACK BERNARD - Why our planet is doomed - West Virginia Watch - 15/08/2025 - <https://westvirginiawatch.com/2025/08/15/why-our-planet-is-doomed/>

¹⁴⁷ Shelley Moore Capito, Oct. 22, 2024

¹⁴⁸ Silvia Madeddu et al 2020 Environ. Res. Lett. **15** 124004

¹⁴⁹ Zie ook Mark Z. Jacobson, Anna-Katharina von Krauland, Stephen J. Coughlin, Frances C. Palmer, Miles M. Smith, Zero air pollution and zero carbon from all energy at low cost and without blackouts in variable weather throughout the U.S. with 100% wind-water-solar and storage, Renewable Energy, Volume 184, 2022, Pages 430-442, ISSN 0960-1481,

¹⁵⁰ Ook voor de 'moeilijke sectoren' zoals lucht- en scheepvaart, cement en staal, zijn oplossingen: Vliegen op waterstof: de uitdagingen en oplossingen, Technische Universiteit Delft (TUDelft), 16 december 2024, <https://www.tudelft.nl/stories/articles/vliegen-op-waterstof-de-uitdagingen-en-oplossingen>; Shaghayegh Kazemi Esfeh et al., Zukünftige maritime Treibstoffe und deren mögliche Importkonzepte, Deutsches Zentrum für Luft- und Raumfahrt e. V. (DLR), Institut für Maritime Energiesysteme, Geesthacht, 2022; <https://www.ecocemglobal.com/en-us/>; <https://www.bostonmetal.com/>;

Dat terwijl het omgekeerde aan de gang is. Het verhaal dat aardgas de energievoorziening van Europa zal redden wint aan kracht bij politiekers. De groeiende bezorgdheid en het bewustzijn over de negatieve klimaat- en milieu-impact van fossiel aardgas verdwenen grotendeels in de schaduw van de energie-economische implicaties van de Russische invasie van Oekraïne vanaf februari 2022.

De door fracking bekomen LNG (liquefied *natural* gas) van de Verenigde Staten is schadelijker voor het milieu dan het gas van Rusland. De broeikasgasvoetafdruk van LNG is 33% hoger is dan die van steenkool (Howarth)¹⁵¹. Het narratief dat LNG-uitbreiding noodzakelijk is voor energiezekerheid en duurzame ontwikkeling in Europa is zonder meer fout.

Je kan een euro maar één keer uitgeven. Elke euro geïnvesteerd in fossiel is verloren voor investeringen in duurzaam (infrastructuurvergrendelingen) en bindt ons voor lange tijd aan fossiel (technologische lock-ins).

Prof. Dr. Mark Z. Jacobson , Stanford University, stelt dat een wereldwijde transitie naar 100% hernieuwbare energie mogelijk is tegen het midden van de eeuw, met name door de brede toepassing van wind-, water- en zonnetechnologieën. Zijn onderzoek toont aan dat tegen 2050 een wereldwijde overstap naar 100% hernieuwbare energie, met een transitie van 80% tegen 2030, haalbaar is en aanzienlijke voordelen zou opleveren.^{152 153}

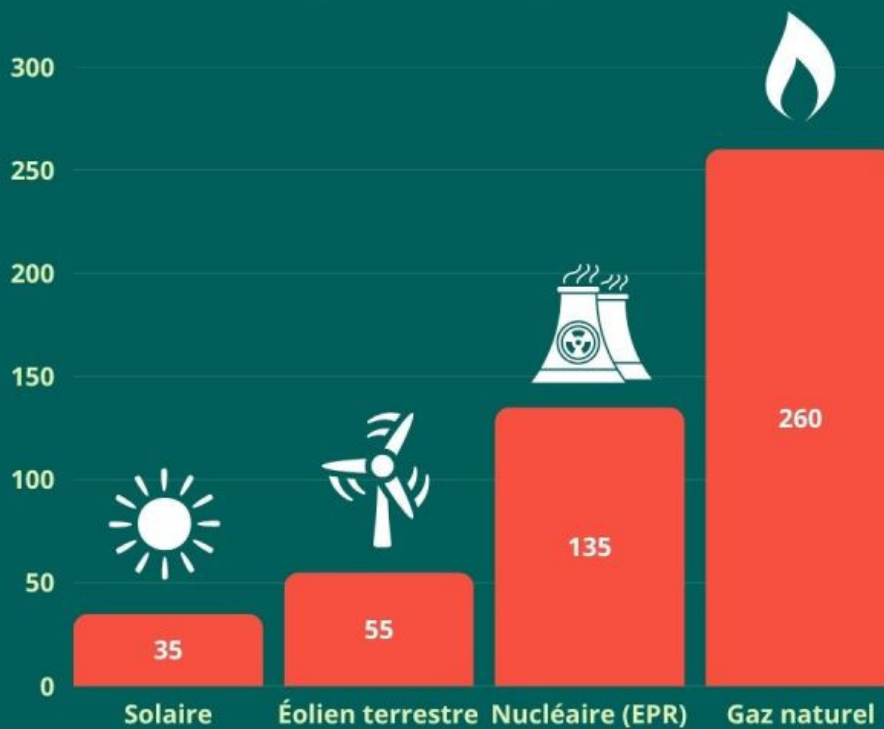
Bovendien is het goedkopere energie die ons minder afhankelijk maakt van de USA, het Midden Oosten of Rusland.

¹⁵¹ R.W. Howarth, The Greenhouse Gas Footprint of Liquefied Natural Gas (LNG) Exported from the United States, *Energy Sci. Eng.*, 12 (2024), pp. 4843-4859, 10.1002/ese3.1934

¹⁵² Jacobson MZ. No Miracles Needed: How Today's Technology Can Save Our Climate and Clean Our Air. Cambridge University Press; 2023.

¹⁵³ Mark Z. Jacobson, Anna-Katharina von Krauland, Stephen J. Coughlin, Frances C. Palmer, Miles M. Smith, Zero air pollution and zero carbon from all energy at low cost and without blackouts in variable weather throughout the U.S. with 100% wind-water-solar and storage, *Renewable Energy*, Volume 184, 2022, Pages 430-442, ISSN 0960-1481, <https://doi.org/10.1016/j.renene.2021.11.067>.

Coût médian de l'électricité en 2030 par MWh (\$)

Source : World Energy Outlook 2024 - Agence Internationale de l'Énergie

154

Er is een wetenschappelijke reden en een politieke reden om af te stappen van fossiele energie voorziening. De eerste van de twee is de doorslaggevende. We belasten nu de toekomstige generaties oneerlijk met de klimaatgevolgen van onze energiestructuur - die bovendien erg vervuילend is.

De tweede is Europees: invoer van olie en gas zijn duur en maken ons totaal afhankelijk van de niet-Europese leveranciers.

Bovendien is de dure afhankelijkheid van gas en olie onnodig. Er is voldoende WWZ (energie van Wind, Water en Zon) in de wereld om te voorzien in de

¹⁵⁴ Bron: World Energy Outlook 2024 - International Energy Agency

mondiale energiebehoefte, en er zijn voldoende opslagmogelijkheden om black-outs te voorkomen.¹⁵⁵

Ook tonen wetenschappers Kempfert et al. in hun studie (2025) aan dat mits een aantal vrij gemakkelijke aanpassingen, zoals intelligente netwerken, een quasi volledige RES energie voorziening in Europa mogelijk en betaalbaar is. RES staat voor 100% Renewable Energy System (geen fossiel, geen nucleair).¹⁵⁶ Prof. Dr. Kempfert doceert economie (energie) aan de universiteit van Lüneburg, Duitsland; de andere auteurs zijn verbonden aan de universiteiten van Berlijn, Kassel en Lüneburg.

Het zijn slechts bestaande belangen (fossiel) die dit voorlopig kunnen tegenhouden, de nieuwe belangen (wind- en zon-industrieën) wegen economisch nog te weinig.

Zoals hierboven vermeld is meer dan 80% van de wereld-energie op vandaag fossiel.

"How much is it going to cost me in 25 years to deal with this issue if we don't deal with it now?"

*"Groen en CO₂-arme transformatie is de trend van onze tijd. Hoewel sommige landen zich daartegen verzetten, moet de internationale gemeenschap de juiste koers blijven volgen" aldus Xi Jinping, in een nauwelijks verholen sneer naar de Verenigde Staten, 24/9/2025 VN.*¹⁵⁷

¹⁵⁵ JACOBSON Mark Z. , No miracles needed, 2023 Cambridge, University Printing House (Stanford University USA)

¹⁵⁶ Claudia Kempfert, Fabian Präger, Franziska M. Hoffart, Christian von Hirschhausen, Locked in a fossil-centric system paradigm: LNG expansion impedes socio-ecological transition toward a just and renewable energy future, Cell Reports Sustainability, Volume 2, Issue 8, 2025, 100464, ISSN 2949-7906, <https://doi.org/10.1016/j.crsus.2025.100464>. (<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2949790625001600>)

25-08-22 Opgesloten in een fossielgericht systeemparadigma- LNG-uitbreiding belemmert soc

Mario Kendziorski, Leonard Göke, Christian von Hirschhausen, Claudia Kempfert, Elmar Zozmann, Centralized and decentral approaches to succeed the 100% energiewende in Germany in the European context – A model-based analysis of generation, network, and storage investments, Energy Policy, Volume 167, 2022, 113039, ISSN 0301-4215, <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2022.113039>. (<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0301421522002646>)

22-08-00 Centralized and decentral approaches to succeed the 100% energiewende in Germany

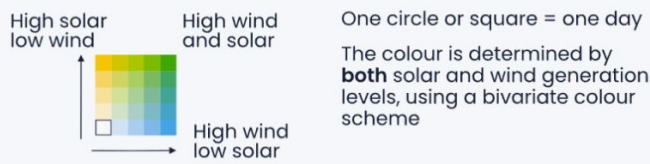
Mario Kendziorski, Lukas Barner, Claudia Kempfert, Christian von Hirschhausen, and Enno Wiebrow , Electricity markets stabilized following the energycrisis; 80 percent renewable energy and coal phase-out by 2030 are possible, DIW Weekly report, Berlijn, 8/5/2024

¹⁵⁷ de Volkskrant

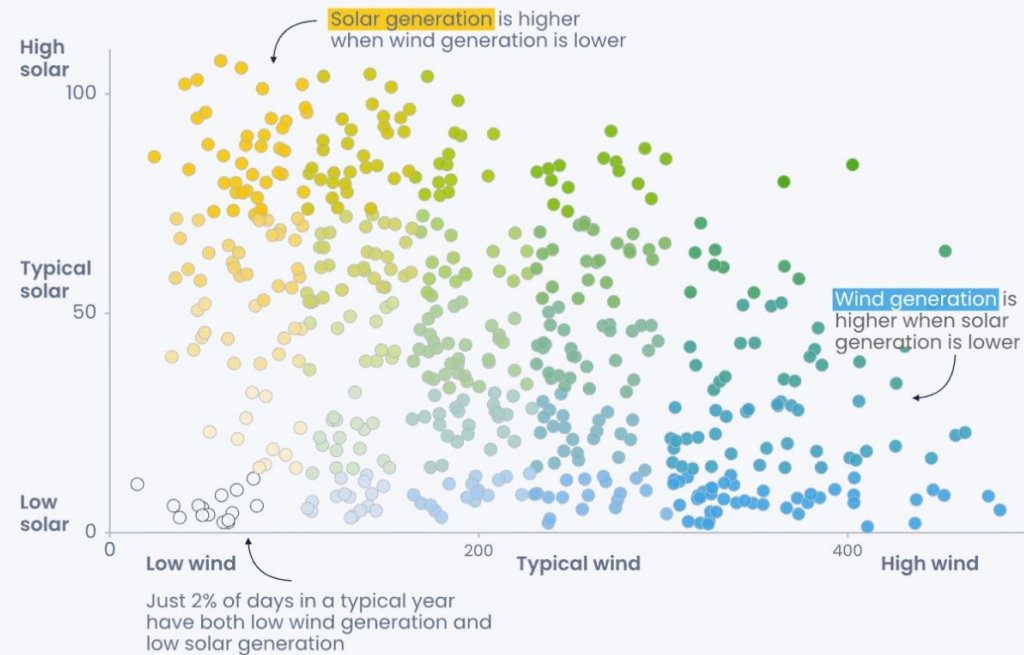
Wind and solar complement each other in Britain

Wind and solar generation by day, 2024 and first half of 2025 (GWh)

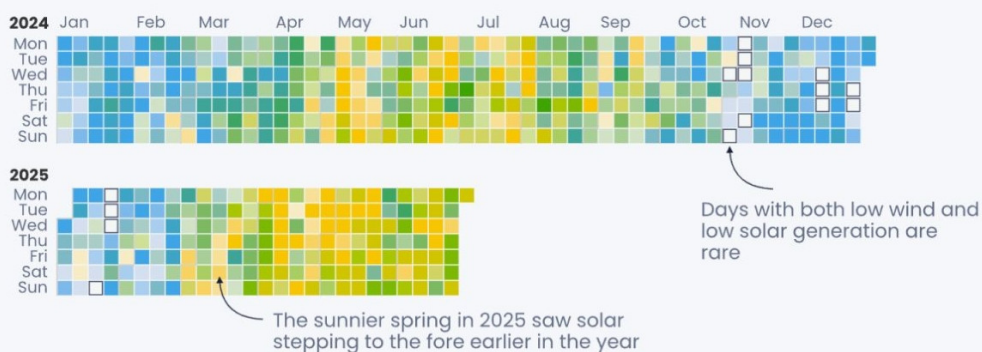
How to read this chart

British wind and solar are complementary – when one drops, the other delivers

There are very few days a year where Britain has both low wind and low solar

Source: ESO, BMRS, DESNZ

Low generation is defined as the bottom 20% of days within a year. A low-wind, low-solar day is defined as the concurrence of low-generation for both technologies.

EMBER

Bron¹⁵⁸

¹⁵⁸ Frankie Mayo, A record year for British solar, EMBER, 28 August 2025, Wind and solar complement each other in Britain <https://ember-energy.org/latest-insights/a-record-year-for-british-solar/>

In Groot-Brittannië is het 98% van de dagen per jaar winderig of zonnig. Een goede balans voor schone energie: als je dit op een kalender uitzet, zie je hoe wind- en zonne-energie elkaar over de dagen en seizoenen heen aanvullen.

*we hear so often these political debate of, "This is going to cost too much, people can't possibly afford this," and I always just want to ask those prominent figures or politicians, "How much is it going to cost if we don't do that?"*¹⁵⁹

Is economische groei (BNP) belangrijker dan klimaatveiligheid ?

In een woord : nee. Een stijgend BNP in een "business as usual (BAU) scenario" (of hetgeen waar Mr. Trump en zijn regering naar streven) leidt tot een temperatuurstijging van de globale gemiddelde temperatuur van ca 4,3°C zegt het IPCC.¹⁶⁰

*Building the clean energy system takes investment. But not more than we're currently spending on the dirty system, and the long-term payoff is cheaper, cleaner, more secure energy, for everyone.*¹⁶¹

Het zich richten op fossiel moet als een verlieslatende zaak beschouwd worden. Enerzijds wordt hernieuwbaar steeds goedkoper (en is al op de meeste plaatsen goedkoper dan fossiel of nucleair), anderzijds duwt men (Mr. Trump voorop) zijn economie in een verouderd model. Innovatie = hernieuwbaar en duurzaam, het is de toekomst.

¹⁵⁹ 25-11-04 Living Planet 0 - Prologue/ The true cost of climate change – DW – 04/11/2025

¹⁶⁰ IPCC, 2023: Climate Change 2023: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [Core Writing Team, H. Lee and J. Romero (eds.)]. IPCC, Geneva, Switzerland, 184 pp., doi: 10.59327/IPCC/AR6-9789291691647. pag. 17
23-00-00 IPCC_AR6_SYR_SPM CLIMATE CHANGE 2023 Synthesis Report Summary for Policymakers.pdf

¹⁶¹ 25-04-25 Can we afford to transition to clean energy? – DW – 04/25/2025

“Innovatie is de cruciale groeimotor. Oliegiganten en Europese fabrikanten van auto’s met verbrandingsmotoren lobbyen om de concurrentie van groene technologie af te houden, wat ten koste gaat van innovatie en economische dynamiek. En van het klimaat, met oplopende milieukosten die de langetermijngroei dreigen te ondermijnen” zegt Philippe Aghion, Nobelprijswinnaar Economie 2025.¹⁶²

Ook hele grote bedrijven zeggen dit - zij vroegen de Europese Commissie om groene energie:

“In an era of geopolitical tensions, economic uncertainty and intensifying global competition, we – business leaders dedicated to Europe’s industrial future – see the green and digital transitions as a vital opportunity to boost Europe’s competitiveness. Globally clean technology deployment is growing exponentially and a technological revolution in energy is underway. [...] **Affordable, reliable clean energy is essential for competitiveness and for communities across Europe.**” schreven 130 grote bedrijven, zoals Volvo, Henkel en Ikea in een open brief aan de Europese Commissie (16/10/2025)¹⁶³

De volledige brief is het lezen waard en toont aan dat de ondertekenende ondernemingen zich afkeren van het simplistische argumentarium, zo graag gebruikt door de Amerikaanse Republikeinen en hun Europese tegenhangers.

Countries that cling to fossil fuels are not protecting their economies – they are sabotaging them . António Guterres Secretaris-generaal van de Verenigde Naties, juli 2025¹⁶⁴

¹⁶² Zie ook : CERAC, Door de klimaatopwarming zou België tegen 2050 tot 5% van zijn bbp kunnen inboeten, met een verslechtering van de overheidsfinanciën tot gevolg, 24 september 2025 - <https://www.cerac.be/nl/news/2025-09-door-de-klimaatopwarming-zou-belgie-tegen-2050-tot-5-van-zijn-bbp-kunnen-inboeten-met>

¹⁶³ Business and investors call on the EU to deliver an effective Clean Industrial Deal - Corporate Leaders Groups - Business leadership for a climate neutral economy - University of Cambridge, UK, 16/10/2025
Business and investors call on the EU to deliver an effective Clean Industrial Deal | Corporate Leaders Groups
https://www.corporateleadersgroup.com/files/clean_industrial_deal_joint_statement_october_2025_1.pdf

¹⁶⁴ Common Dreams

tot slot dan ...

als die klimaatcrisis zo ernstig is, waarom doet men dan zo weinig? Voor de Verenigde Staten is het antwoord in elk geval: omdat men op topniveau bewust de verkeerde keuzes maakt, gedreven door korte termijn winst van een bevoorrechte groep, en bovendien de bevolking verkeerd informeert.

Het gaat er hem vooral om bestaande industrieën te beschermen, er voor te zorgen dat de eigenaren geen geld verliezen ('stranded assets'). Zij zelf zeggen dat ze de werkgelegenheid (en welvaart) willen beschermen maar dat is in sé een vals argument. Het houdt geen rekening met het feit dat de duurzame sector (voldoende) nieuwe jobs creëert; talloze studies tonen dit aan ¹⁶⁵. Er zal geen werkgelegenheid verloren gaan bij de transitie - integendeel. In haar rapport vermeldt het World Economic Forum 4 miljoen nieuwe jobs tegen 2050 in de EU.

...

Hoe moeten we hier nu verder mee omgaan?

Deze belangrijke zaak mogen wij niet uit het oog verliezen.

We moeten voor onszelf en nakomelingen de juiste keuzes maken, we moeten anderen aan boord krijgen voor deze zinvolle zaak: een duurzame toekomst.

Ik geloof niet dat het erg verstandig is om op de oude basis verder te gaan, ik denk niet dat we ons moeten laten meeslepen door de argumenten van de oliesector.

En het zou wel eens kunnen dat we in Europa de juiste keuzes maken, niettegenstaande alle extreemrechtse flauwe kul.

¹⁶⁵ zie o.a. Employment in the environmental goods and services sector in Europe , European Environment Agency (EEA) , 16 Sep 2025 , <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/employment-in-the-environmental-goods>
David Timis, The future of work in the green economy , Jun 12 2023, World Economic Forum , GENEVA
<https://www.weforum.org/stories/2023/06/the-future-of-work-in-the-green-economy/>

*"To care about climate change, you only need to be one thing,
and that's a person living on planet Earth who wants a better future.
Chances are, you're already that person and so is everyone else you know."
Prof. Dr. Katharine Hayhoe, Texas University*

In Nederland zegt men: "moed verloren is al verloren".

...

*Werner Murez , Sint-Martens-Latem, 7 november 2025, aan de vooravond van de
Cop30 VN Klimaattop.*

<https://webwm.be/>

<https://bsky.app/profile/wernermurez.bsky.social>

https://www.linkedin.com/feed/?trk=guest_homepage-basic_nav-header-signin

Support
WWF

Alle waarheid doorloopt drie stadia. Eerst wordt ze belachelijk gemaakt. Dan wordt ze heftig bestreden. Vervolgens wordt ze geaccepteerd als vanzelfsprekend.

Arthur Schopenhauer